ARMINII KOECHLY

TURICENSIS

OPUSCULA EPICA QUATUOR.

I. Conjectaneorum epicorum fasciculus III.
II. Carminum Theocriteorum in strophas suas restitutorum specimen.
III. De evangelii Joannei paraphrasi a Nonno facta dissertatio.
IV. De diversis Hesiodeae theogoniae partibus dissertatio.

TURICI,

IMPENSIS MEYERI ET ZELLERI.

MDCCCLXIV.

Fortsetzung auf der letzten Seite des Umschlags.

ARMINII KOECHLY

TURICENSIS

OPUSCULA EPICA QUATUOR.

I. Conjectaneorum epicorum fasciculus III.
II. Carminum Theocriteorum in strophas suas restitutorum specimen.
III. De evangelii Joannei paraphrasi a Nonno facta dissertatio.
IV. De diversis Hesiodeae theogoniae partibus dissertatio.

TURICI,

IMPENSIS MEYERI ET ZELLERI.

MDCCCLXIV.

I.

CONJECTANEORUM EPICORUM FASCICULUS TERTIUS.

Quam verum sit decantatum illud Horatii

— vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam —,

non sine gravissima animi commotione nos philologi nuper admoniti sumus funesta subitaque duumvirorum Gottingensium morte, Friderici Guilielmi Schneidewini atque Caroli Friderici Hermanni. Ex plurimis vero longo terrarum tractu separatis, quibus praestantissimorum mortalium exitus flebilis accidit, haud scio an ego is fuerim, cujus animum fatalis ille nuntius vehementissime perculerit. Schneidewinus enim cum duobus fere ante obitum mensibus per literas a me rogatus esset de Homericorum hymnorum, quam ab eo parari audiveram, recensione, amicissime ad eas rescripserat se amplo jam codicum apparatu collecto proxime quidem minorem Teubnerianae bibliothecae inserturum esse editionem, majorem vero et quae difficillimas de hisce hymnis quaestiones absolveret «senectuti seposuisse» elaborandam! Ad hanc epistolam cum ego in scribendo lentissimus feriatis incipientis anni diebus jam in eo essem ut responderem, allatae mihi sunt auditoris cujusdam olim mei tunc Gottingae studiis suis incumbentis literae moeroris plenae, quibus ille et Hermannum repentina morte raptum et Schneidewinum letifero morbo oppressum mihi nuntiavit. Quanta me putes animi perturbatione tunc chartam abjecisse ad hunc mittendam, quanto angore alterum de ejus valetudine exspectasse nuntium! Qui quidem nuntius haud diu exspectatus est: paucis post diebus certiores sumus facti Schneidewinum decimo primi mensis die exstinctum esse, cum Hermannus ultimo vergentis anni die, qui ipse dies ante hos septem annos etiam summo nostro ejusdem nominis equiti fatalis fuit, diem obiisset supremum. Sed mense demum Februario postremum ejus, quod de Hesiodi operum prooemio scripsit, programma nescio quibus erroribus tam diu retardatum ad me perlatum est, cui programmati ipse sua manu solemnem praescripserat salutationem. His literarum ductibus dici non potest quanto cum dolore atque desiderio renovata mihi sit imago viri gravissimi atque candidissimi, quem ut olim a. MDCCCXLVI in Darmstadiensi philologorum conventu, cum de scholasticorum sectione a publicis sessionibus separanda ageretur, adversarium habueram acerrimum, ita ex eo inde tempore

perpetuam ejusdem sinceramque benevolentiam expertus eram vel post annum nefastum quadragesimum nonum immutatam.

Ad Schneidewinum revertor. Cui si vel minorem perficere editionem per fata licuisset, ex speciminibus ab eo jam datis dubitari non potest quin multo jam emendatiores haberemus has sacri nominis reliquias, quas, si de singulis singulorum conatibus — quos inter insigne eminet Lehrsii nomen — taceas, per dimidium fere saeculum neglectas jacuisse paene nefas dixeris. Sperandum tamen fore, ut opus ab illo inchoatum rite ad finem perducatur ab Augusto Baumeistero, qui Schneidewini discipulus Batrachomyomachiae editionem accuratissimam dilecto praeceptori «pie» dedicavit.

Itaque haud abs re fuerit nonnullas, quae jam ante aliquot annos mihi subnatae sunt, emendationes hoc loco proponere, quae emendationes, etiamsi verendum mihi est ne aut omnes aut pars Schneidewiniani apparatus interventu rejiciantur, hoc tamen commodi habere videntur, ut jam ante editionem Baumeisteri prolatam, quam corruptae sint hae reliquiae, exemplis quibusdam luculentis aperiatur atque demonstretur.

Initium autem facio a suavissimo illo in Panem hymno (XIX), qui cum obiter delectandi gratia legenti nihil offensionis habere videatur, penitius inquirenti tot tantaque mendorum lacunarumque certa indicia prodat, ut operae pretium me facturum putem, si totum hymnum eo modo describendum curaverim, quo emendandus et additamentis a sensu non abhorrentibus supplendus mihi visus fuerit.

ΕΙΣ ΠΑΝΑ.

Ἀμφί μοι Ἑρμείαο φίλον γόνον ἔννεπε, Μοῦσα,
αἰγιπόδην, δικέρωτα, φιλόκροτον, ὅς τ᾽ ἀνὰ πίση
δενδρήεντ᾽ ἄμυδις φοιτᾷ χοροήθεσι νύμφαις,
αἵ τε κατ᾽ αἰγίλιπος πέτρης στείχουσι κέλευθα
Πᾶν᾽ ἀνακεκλόμεναι, νόμιον θεόν, οὐλοέθειρον,
λαχνήενθ᾽, ὃς πάντα λόφον νιφόεντα λέλογχε
καὶ κορυφὰς ὀρέων καὶ πετρήεντα κάρηνα.
φοιτᾷ δ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα διὰ ῥωπήια πυκνά,
ἄλλοτε μὲν ῥείθροισιν ἐφεσπόμενος καθαροῖσιν,
ἄλλοτε δ᾽ αὖ λειμῶσιν ἐφελκόμενος μαλακοῖσιν·
ἄλλοτε δ᾽ αὖ πέτρῃσιν ἐν ἠλιβάτοισι διοιχνεῖ
ἀκροτάτην κορυφὴν μηλόσκοπον εἰσαναβαίνων·

πολλάκι δ᾽ ἀργινόεντα διέδραμεν οὔρεα μακρά,
πολλάκι δ᾽ ἐν κνημοῖσι διήλασε, θῆρας ἐναίρων,
ὀξέα κεκλόμενος. ὅτε δ᾽ Ἕσπερος ἤλυθεν Οἴτης
ἄκρης ἀντέλλων, τότε δὴ μέλος ἔκλαγεν οἰκτρόν,
ἄγρης ἐξανιών, δονάκων ὕπο μοῦσαν ἀθύρων
νήδυμον· οὐκ ἂν τόνγε παραδράμοι ἐν μελέεσσιν
ὄρνις, ἥ τ᾽ ἔαρος πολιοῦ νέον ἱσταμένοιο
ὕλης ἐξομένη πολυανθέος ἐν πετάλοισι
θρῆνον ἐπιπροϊεῖσα χέει μελίγηρυν ἀοιδήν.
σὺν δέ σφιν τότε νύμφαι ὀρεστιάδες λιγύμολποι
φοιτῶσαι πύκα ποσσὶν ἐπὶ κρήνῃ μελανύδρῳ
μέλπονται — κορυφὴν δὲ περιστένει οὔρεος ἠχώ —
ἐν μαλακῷ λειμῶνι, τόθι κρόκος ἠδ᾽ ὑάκινθος
εὐώδης θαλέθων καταμίσγεται ἄκριτα ποίῃ·
22 δαίμων δ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα θορών, τοτὲ δ᾽ ἐς μέσον ἕρπων
πυκνὰ ποσὶν διέπει, λαῖφος δ᾽ ἐπὶ νῶτα δαφοινὸν
λυγκὸς ἔχει, λιγυρῇσιν ἀγαλλόμενος φρένα μολπαῖς·
27 ὑμνεῦσιν δὲ θεοὺς μάκαρας καὶ μακρὸν Ὄλυμπον.
οἷον δ᾽ Ἑρμείην ἐριούνιον ἔξοχον ἄλλων
ἔννεπον, ὡς ὅγ᾽ ἅπασι θεοῖς θοὸς ἄγγελός ἐστιν,
ὥς δ᾽ ἄρ᾽ ἐς Ἀρκαδίην πολυπίδακα μητέρα μήλων
ἐξίκετ᾽, ἔνθα τέ οἱ τέμενος Κυλλήνιόν ἐστίν·
ἔνθ᾽ ὅγε καὶ θεὸς ὢν ψαφαρότριχα μῆλ᾽ ἐνόμευεν
ἀνδρὶ πάρα θνητῷ· λάβε γὰρ πόθος αἰνὸς ἐπελθὼν
κούρῃ ἐυπλοκάμῳ Δρύοπος φιλότητι μιγῆναι·
ἐκ δ᾽ ἐτέλεσσε γάμον θαλερόν. τέκε δ᾽ ἐν μεγάροισιν
Ἑρμείῃ φίλον υἱὸν ἄφαρ τερατωπὸν ἰδέσθαι,
αἰγιπόδην, δικέρωτα, πολύκροτον, ἡδυγέλωτα·
φεῦγε δ᾽ ἀναΐξασα, λίπεν δ᾽ ἄρα παῖδ᾽ ἀτίθηνον·
δεῖσε γάρ, ὡς ἴδεν ὄψιν ἀμείλιχον ἠυγένειον.
τὸν δ᾽ αἶψ᾽ Ἑρμείας ἐριούνιος ἐς χέρας εἷλε
δεξάμενος, χαῖρεν δὲ νόῳ περιώσια δαίμων·
ῥίμφα δ᾽ ἐς ἀθανάτων ἕδρας κίε παῖδα καλύψας
δέρμασιν ἐν πυκινοῖσιν ὀρεσκῴοιο λαγωοῦ·
πὰρ δὲ Ζηνὶ κάθιζε καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι,
δεῖξε δὲ κοῦρον ἑόν· πάντες δ᾽ ἄρα θυμὸν ἔτερφθεν

ἀθάνατοι, περίαλλα δ' ὁ Βάκχειος Διόνυσος·
Πᾶνα δέ μιν καλέεσκον, ὅτι φρένα πᾶσιν ἔτερψε.
καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε, ἄναξ· λίτομαι δέ σ' ἀοιδῇ·
αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

His jam quasdam addere placet adnotationes, in quibus tamen, quaecumque jam ab aliis probe administrata erant, silentio pressi.

4. Vulgo στείβουσι κάρηνα, quod interpretatur Frankius de nymphis, «quae cacumina saxorum calcent (h. e. calcare soleant, νύμφαι ὀρεστιάδες v. 19), quibuscum quod dicatur Pan in pratis versari, videri id quidem offensionem habere, nisi per se pateat nymphas illas saxis relictis in prata descendere ibique Panem convenire.» At hoc ipsum diserte dicendum erat, nec fieri ullo modo potest, ut verba αἵτε — κάρηνα nihil contineant, nisi montanarum Nympharum notionem. Accedit, quod nec verbum στείβειν satis placet, si Homericos locos contuleris (*Λ* 534. *Υ* 499 νέκυας. ξ 92 ἐν βόθροισι), et perquam importune detortum est ex suo usu illud κατ' αἰγίλιπος πέτρης *Ι* 15. *Π* 4, sive praepositionem importunam sive singularem πέτρης respexeris, qui in formula sollemniter posita nihil offensionis habet. Quare scribendum fuit στείχουσι κέλευθα, substantivo ex trium codd. Pariss. varietate ad κάρηνα v. 7 deprompto. Cfr. ψ 136 ἀν' ὁδὸν στείχων.

5. Vulgo ἀγλαέθειρον, quod Prellerus in mythol. I. p. 458 «*mit dem stattlichen Haarwuchs*» convertit subobscura interpretatione mendum apertissimum celans. De quovis alio potius, quam de Pane hoc epitheton dici potuisse patet. *Οὐλοκάρηνος* habes τ 246.

6. Vulgo αὐχμήενθ', quod quomodo defendi possit, neminem latet. Sed jam antiquiores critici de mendo cogitaverunt, ex quibus Martinus αἰχμήενθ', Barnesius adeo αἰχμητήν, Ruhnkenius haud melius αὐχήενθ' conjecerunt. Verum quid hic post crinium mentionem desideretur, recte sensisse videtur Prellerus, quamquam falso «*struppig*» interpretatus. *Φῆρας λαχνήεντας* habes *Β* 743, Volcani στήθεα λαχνήεντα *Σ* 415.

7. κέλευθα hic male invexerunt Wolf. et Frank.

9. Versus lacunosus vulgo sic legitur:

ἄλλοτε μὲν ῥείθροισιν ἐφελκόμενος μαλακοῖσιν,

nec quisquam editorum eo offensus est. Verum nec ῥείθροισιν μαλακοῖσιν probari ullo modo potest, et mire dicitur ῥείθροισιν ἐφελκόμενος, ubi de lavando natandoque minime sermo est, et membrorum claudicat junctura

φοιτᾷ — ἄλλοτε μὲν — ἐφελκόμενος —, ἄλλοτε δ' αὖ — διοιχνεῖ. Lacunam probabiliter explevisse nobis videmur: Pan temere per virgulta vagatur modo limpidorum fluviorum cursum secutus modo pratorum mollitie (cfr. 25) allectus, quae montium tractu imposita supra se conspicit. Qui Alpinas Helvetiae regiones haud absimiles illas Arcadicis peragraverit, hanc descriptionem facile intelliget. — In sequentibus quamquam ferri possunt versuum initia 10 ἄλλοτε δ' αὖ, 12 et 13 πολλάκι δ', tamen multo elegantius 10 πολλάκι καὶ, 12 πολλάκι δ' et 13 καὶ πολιοὺς scripsisset.

14. Versus et corruptus et mutilatus sic legitur vulgo:

ὀξέα δερκόμενος· τότε δ' ἕσπερος ἔκλαγεν οἶον.

Atque initio quidem bene Piersonus ὀξέα κεκλόμενος scribendum vidit. Valet hic fere eadem lex, quam Aristarchus in re haud absimili commendavit: vid. schol. ad Φ 252: «Ἀριστοτέλης μελανόστου ἀναγινώσκει, ὡς μέλανα ὀστᾶ ἔχοντος· ἀγνοεῖ δὲ ὡς οὐ δεῖ ἀπὸ τῶν ἀφανῶν ποιεῖσθαι τὰ ἐπίθετα.» Scilicet in Pane per nivosa montium cacumina perque saltus feras agitante id notandum erat, quod animadverti poterat: haec vox est illa terribilis Panici terroris causa efficacissima. Oculorum acies quamquam in mortali venatore maxime necessaria hic quidem nihil adferret ad ferocientis Dei imaginem. — Magis etiam sequentia laborant, in quibus quod plerisque Martini inventum τότε vel ὅτε δ' ἐς σπέος ἤλασεν οἶας placuerit jure suo miratur Hermannus. Nec tamen multo praestat quod ipse posuit τοτὲ δ' ἕσπερος ἔκλαγεν οἶος, quod retento tamen τότε adoptavit Frankius, ubi nec τοτέ sive τότε initio positum placet, nec multo minus Panis syringe canentis Nymphasque oblectantis solitudo ferri potest, quae potius venantis propria fuerat. Frankii commentum, quo ille istud οἶος duplici modo simul intelligit, nolo exagitare. Patet hic quoque lacunam esse, de qua tamen explenda dubitari poterit. Aut Hesperus ipse adventantis et vesperi et mane sollemnis nuntius — cfr. *X* 317 sq. ν 93. Apoll. Rh. II, 40 sqq. Catull. LXII, 1 sq. Verg. Aen. VIII, 589 sqq. — commemoratus erat, aut simpliciter secundum α 422 sq. δ 786. σ 305 sq. vespertinum tempus adpropinquare significabatur. Poterat id hoc fere modo fieri:

— — — ὅτε δ' ἕσπερος εὔσκιος ἦλθε
δείελος ὀψὲ δύων —.

Sed et illud praeferendum et in librorum οἶον ἄκρης haud improbabiliter simul Οἴτης ἄκρης latere videbatur, de quo nota sunt omnia: vid. intpp. ad Catull. LXII, 1. 7. Vergil. Eclog. VIII, 30. Cul. 201. Quamquam fateor etiam multis aliis modis defectum suppleri posse.

15. ἄγρης Piersonus, ἄκρης libri, quo ad explendam lacunam usus sum.

17 sq. Vulgo sine lacuna sic legitur:

ὄρνις, ἥ τ' ἔαρος πολυανθέος ἐν πετάλοισιν
θρῆνον ἐπιπροχέουσα χέει μελίγηρυν ἀοιδήν.

Primo versu nemo offendit, quamquam veris floridi in foliis gemens luscinia non minus displicet quam ille qui apud Horatium «veris adventus foliis inhorruit», quem post Bentlejum Hauptium Meinekium fovere non desistit caeca codicum superstitio. Nostro loco scribendum quis putaverit ἥ θ' ἕλικος πολυανθέος, ut luscinia intelligatur τὸν οἰνῶπ' ἀνέχουσα κισσόν, cujus

καθαρὰ χωρεῖ διὰ φυλλοκόμου
σμίλακος ἠχὼ πρὸς Διὸς ἕδραν.

Sed alio ducit celeberrimus locus τ 518 sqq.:

ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη χλωρηὶς ἀηδὼν
καλὸν ἀείδησιν ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,
δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσιν,
ἥ τε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνήν,
παῖδ' ὀλοφυρομένη —,

quo collato cum ξ 353 δρίος ἦν πολυανθέος ὕλης de nostri supplementi veritate vix dubitabis. Sequente versu ἐπιπροχέουσα χέει libri, quam «lectionem inficetam sane» solus retinuit Frankius; ceteri fere Ruhnkenianum ἐπιπροχέουσ' ἰαχεῖ probaverunt, nisi quod Hermannus ἰάχει scripsit monens non videri hic aptum verbum esse ἀχέει, quod posuerat Ilgenius. Mihi vero aptissimum quidem videtur de flebilibus lusciniae modulis; sed cum etiam ἐπιπροχέουσα per se male habeat, quod solus Bothius sentiens male ἐπισπέρχουσα substituit, et propter Homericum locum χέει servandum sit, ἐπιπροϊεῖσα scripsi, quod melius cum θρῆνον jungi videbatur, quam si propius etiam ad imitationem ἀεὶ τρωπῶσα posuissem.

19. σφίν minime singularis est, ut olim putabat Hermannus, sed ad Panem atque lusciniam pertinet amoebaeo quasi carmine inter se certantes.

25 sq. Transpositionem necessariam, quam ab Hermanno repudiatam mireris, fecit Ilgenius. Arctissime cohaerere etiam 24 cum 27 et nexus et ipsa verba docent: μολπαῖς· ὑμνεῦσιν —.

22. χορῶν τότε ἐς vulgo, in quo emendando explicandove frustra laborarunt aut χορόν scribendo, quod Ilgenius fecit, aut ad ἔνθεν ὁδοῖο provocando, quem locum ex hymn. III, 226 adduxit Frankius. Unus Buttmannus τοτὲ δ' ἐς scribendum vidit, quo admisso magis etiam participium in ante-

cedentibus requiritur. Tum de διέπει non debebat dubitari: facile intelligitur saltantes ab illo Nymphas lustrari modo huc illuc tripudiante modo in medium tarde progrediente.

28. οἷόν θ' vulgo, quod quomodo intellexerint interpretes, in alto eorum silentio difficile dictu est. Nostra emendatio certissima: Nymphae saltantes ceteros quidem Deos eorumque sedem communi cantilena comprehendunt, solum Mercurium vero Panis genitorem peculiari longiorique carmine concelebrant, cujus in argumento altera hujus hymni pars versatur. Hinc etiam frustra est, quod v. seq. pro ἔννεπον Ilgenius textui intulit εὔσκοπον, quam formam apud epicum Nonno priorem me legere non memini.

30. καί ῥ' ὅγ' ἐς vulgo, ad quod initium repetendum esse ὡς monuit Ilgenius, credidit Frankius. Male: non possunt necessaria ibi omitti, ubi inutilia et languida intruduntur. Ceteri editores hinc jam Musei carminis argumentum directa quasi oratione referri putasse videntur, quod ut in sequentibus inde a v. 32 aperte fit, ita absonum videtur in ipso narrationis de Panis origine initio. Hinc ὡς δ' ἄρ' ἐς ut simplicissimum et usitatissimum scripsi. Possunt etiam alia tentari, ut ὡς δ' ὅγ' ἐς aut οἷος δ' aut ὡς δέ ποτ' Ἀρκαδίην. Sed erraret, qui propter literarum apices καί ποτ' ἐς praeferret.

31. Infeliciter Hermannus, qui librorum scripturam ἔνθα δέ correxit, e tribus codd. Pariss. Κυλληνίου recepit; nec melius Bothius ἔστη pro ἐστίν conjecit. In aure habuit noster Υ 391 ὅθι τοι τέμενος πατρώϊόν ἐστιν.

33. θάλε γὰρ πόθος ὑγρός vulgo. Nimium patienter utrumque tam diu tolerarunt interpretes; nec defore arbitror, qui diutius etiam tolerandum existiment nescio quas machinas excogitaturi. Cfr. fragm. Hes. 113 ed. Goettl.

δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

34. νύμφῃ ἐϋπλοκάμῳ vulgo, quod si verum est, non poterit νύμφα, quemadmodum putabat Ilgenius, pro filia accipi, sed post Δρύοπος quaedam excidisse statuendum est, quibus et patris et puellae res — hujus quidem adeo nomen desideramus — accuratius indicabantur. Mihi tamen probabilius videtur ne nostrum quidem de hac Panis origine alias prorsus ignota plura scivisse, itaque pro κούρῃ ἐυπλοκάμῳ librariis notum illud νύμφῃ ἐυπλοκάμῳ in mentem manumque venisse.

37. Non puto φιλόκροτον, quod quis conjecerit, ex v. 2 restituendum esse. Non solum variandi gratia sed etiam oppositionem quandam cum ἡδυγέλωτα, quo risus «qualitas» indicatur, captaturus πολύκροτον scripsit strepitus «quantitatem» denotans.

38. *παῖδα τιθήνῃ* vulgo. Sed vix credibile praeter matrem, quae omnino 35–38 ne nominatur quidem sed tantum intelligitur, hic tam obiter etiam nutricem memoratam esse. Vocabulum rarum sed rite formatum *ἀτίθηνον* etiam in Maneth. IV, 368 inveni.

40. *ἐς χέρα θῆκεν* vulgo, quod cave mutandum censeas in *ἐς χέρ' ἄειρεν* vel *ἀνῆκεν*.

Jam singulis pertractatis restat, ut breviter de toto hymno dicatur, quem olim Groddeckius ex duorum fragmentis carminum male consutum putabat, quorum prius 1–27 de Panis vita atque cum Nymphis consuetudine, alterum 28–47 de ejusdem natalibus ageret. Rationes ejus perquam leves vide apud Ilgenium p. 573 sq., qui eas quidem recte refutavit, egregiam tamen carminis compositionem nec ipse perspexisse videtur. Constat enim post prooemium v. 1–7, quo Panis atque Nympharum natura atque consuetudo breviter illustratur, duabus partibus, quarum priore et vita Panis diurna in montibus agitata singulatim describitur — quippe rupes perlustrat aut pro libitu spatians (8 sq.), aut oves speculaturus (10 sq.), aut denique venans ferasque interficiens (12–14) — et vespertina concinente luscinia musa (14–18) atque conjuncta cum Nymphis cantantibus saltatio (19–27) vivide depingitur. Altera pars cantilenae, qua prae ceteris Dis Panis natalitia a Nymphis celebrantur, argumentum nobis proponit. Arctissime autem singulae partes cohaerent: 7 et 8, 14, postremo 27 et 28.

Transgredi jam placet ad hymnum VII, quo Bacchi illa atque Tyrrhenorum «adventura» narratur. Hic quoque quaedam aperte corrupta sunt.

Initio Bacchi litori adstantis habitus describitur: *νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικώς, πρωθήβῃ*. Huic non convenit v. 5 *φᾶρος δὲ περὶ στιβαροῖς ἔχεν ὤμοις*, quod et Eumaeo convenit ξ 528 et Telemacho jam primam adolescentiam egresso ο 61, non Baccho nostro delicatuli pueri formam induto. Possit aliquis putare inepta imitatione phrasin Homericam a versificatore receptam esse quamquam non satis convenientem, qualia sane apud hos homines occurrunt. Habet tamen propriae indolis tantum hic quidem poëta, ut potius librarium ita peccasse existimem quam ipsum, qui conjunctis, quas apud Homerum invenerat, formulis *περὶ στιβαροῖς — ὤμοις* et *ποσσὶν ὑπὸ λιπαροῖσιν* scribere et potuit et debuit *περὶ λιπαροῖς ἔχεν ὤμοις*.

Tum 6 sq. procul dubio scribendum:

τάχα δ' ἄνδρες ἐυσσέλμου ἐπὶ νηὸς
λῃσταὶ προγένοντο,

non quia solemnis est formula — μ 358. ϱ 160. τ 243 —, sed quoniam vulgatum *ἀπὸ νηὸς προγένοντο* nec quadrat ad sequentia *θοῶς ἐπὶ οἴνοπα πόντον* et refutatur v. 9 *τάχα δ' ἔκθορον*. Frankii et Bothii interpretationes silentio praetereo. Contra iterata duabus in formulis praepositio nihil habet offensionis.

8. *οἱ δὲ ἰδόντες* suspectum. Adest enim inutile, abest paene necessarium pronomen. Quare vide, num *καί μιν ἰδόντες* scripserit.

30–32. *ἔκ ποτ' ἐρεῖ αὐτοῦ τε φίλους καὶ κτήματα πάντα*
οὕς τε κασιγνήτους· ἐπεὶ ἥμιν ἔμβαλε δαίμων.
ὣς εἰπὼν ἱστόν τε καὶ ἱστίον ἕλκετο νηός.

Hos tres versus miserrime claudicare non opus est multis demonstretur. Et qui hodie habentur duo priores versus reliquiae mihi videntur quatuor aut adeo quinque versuum, quorum quam fuisse putaverim sententiam hoc optime supplementum ostendit:

ἔκ ποτ' ἐρεῖ αὐτοῦ γλυκερῆς μάλα τηλόθι πάτρης
ἣν γενεὴν τοκέας τε φίλους καὶ δώματα καλὰ
οὕς τε κασιγνήτους, ὡς κτήματα πάντα διδόντες
λύσωνθ', ἥμιν ἐπεί ῥά μιν ἐς χέρας ἔμβαλε δαίμων.

Αὐτοῦ initio antecedentium habita ratione eum locum designat, quo in servitutem perventurus sit Bacchus. Postrema ad exemplum Φ 42. 47 conformavi. Fieri tamen potest, ut aliud lateat, veluti

λύσωνθ', ὡς θέμις ἐστίν, ἐπεὶ μένος ἔμβαλε δαίμων
ψυχὰς παρθεμένοις κακὸν ἀλλοδαποῖσι γενέσθαι.

Certius, quid ad tertium versum desit, indicari potest:

ὣς εἰπὼν παρέπεισ'· ὃ δ' ἄρ' ἱδρείῃ τε καὶ ἀλκῇ
στήσαθ' ὁμῶς ἱστόν τε καὶ ἱστίον ἕλκετο νηός.

35 sq. Aut magnopere fallor aut scripsit:

οἶνος μὲν πρώτιστον ὅλην ἀνὰ νῆα μέλαιναν
ἡδύποτος κελάρυζε θυώδης.

De illo vid. ad Quint. Smyrn. XII, 456 et Rigler. melett. Nonn. I, p. 6 sq., de hoc Wernick. ad Tryph. p. 125.

Difficilior quaestio est de v. 43, cujus initio in plerisque libris *μὴ δήδειν*, in Moscov. *μὴ δ' ἤδη* legitur. Ceterorum commenta silentio praeterire praestat. Hermannus *νῆ' ἤδη* scripsit, sed ipse particularum conjunctarum *ἤδη τότ' ἔπειτα* exemplum desideravit. *ΝΗΑ* haud dubie verum est, corruptum in *ΜΗΔ*; in ceteris literis *ΗΔΕΙΝ* mihi *ΠΑΛΙΝ* latere videtur, quod et a sensu egregiam commendationem habet.

47 sq. vulgo legitur: ἂν δ' ἔστη μεμαυῖα, λέων δ' ἐπὶ σέλματος ἄκρου
δεινὸν ὑπόδρα ἰδών.

Δεινόν non solum inutile, sed etiam insuetum, cum ὑπόδρα ἰδών semper per se dicatur. Contra verbum referendum ad leonem eo magis desideratur, quoniam huic minime quadrat ἂν δ' ἔστη, quo ursa describitur in posteriores pedes se erigens. Ne multa: scripsit θῦνεν ὑπόδρα ἰδών.

50 sq. ὃ δ' ἐξαπίνης ἐπορούσας
ἀρχὸν ἕλ'· οἳ δὲ etc.

Parum credibile est a Baccho, qui ipse forma leonina latet, navis ducem non solum impetu petitum, sed adeo correptum esse, praesertim cum statim nautis in mare praecipitatis amice cum gubernatore agat. Itaque scripsisse poëtam arbitror ὃ δ' ἐξαπίνης ἐπόρουσεν ἀρχὸν ἔπ'.

55. Libri variant inter δῖ' ἑκάτωρ et δῖε κάτωρ, quod Frankio « non tam corruptum quam ignotae originis et significationis vocabulum esse videtur.» Alius πάτωρ conjecit. Alterum utrum fortasse probaverit ludicrae cantilenae auctor:

«Zum Aequator, zum Aequator
Lass mich ziehen, greiser Vator!»

Δῖ' ἄκτωρ ab Ilgenio invectum satis jam refutavit Hermannus. Poëta φίλε πάτερ scripsit ex Homericis ξεῖνε πάτερ et φίλε κασίγνητε concinnatum.

Restat, ut singulas quasdam hymni Venerei emendationes, quae commode succurrunt, quam brevissime enumerem. In eo scribendum est v. 57 ἔκπαγλος (ἐκπάγλως vulgo) δὲ κατὰ φρένας ἵμερος εἷλεν; v. 84 ὁρόων φρεσὶν ἅζετο (ἐφράζετο vulgo) θάμβαινέν τε; v. 104 ποίει δ' ἐξοπίσω θαλερὸν γάμον pro tradito γόνον; v. 152 οὐδ' εἰ καὶ (εἴ κεν vulgo) ἑκηβόλος — προΐοι βέλεα; v. 181 ὣς φάθ'· ὃ δ' ἐξ ὕπνοιο μάλ' ἐμμαπέως ἀνόρουσεν ex *K* 162. δ 839. κ 557. coll. *E* 836 pro eo quod vulgo legitur ὑπάκουσεν male illatum ex ξ 485; denique v. 258 τὸν μέν — Νύμφαι ἐῢ (μιν vulgo) θρέψουσιν.

Nec minore quam hymni cura etiam παίγνια indigent. Unum insigne exemplum sufficiat. Quis non novit versum toties editum, quo in lepida illa popularis salis fabula Homerus piscatores Ietas incitasse dicitur ad aenigma pediculorum proponendum ipsi fatale:

ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ἁλιήτορες, ἦ ῥ' ἔχομέν τι;

Ita vulgo scribitur, cum in Proculi vita et in agone § 19 θηρήτορες pro ἁλιήτορες legatur. Qui vero, quaeso, insulani «Arcadia oriundi» dici poterant? Legeratne Homerus ille celeberrimum Schilleri carmen? Non puto, sed appellavit suos homines: ἄνδρες ἄγρης ἁλίης θηρήτορες. «Sed nullus editorum vidit!»

II.

CARMINUM THEOCRITEORUM IN STROPHAS SUAS RESTITUTORUM SPECIMEN.

Dissertationum de Iliadis carminibus agentium seriem nuper inchoatam ut interrumperem, causa ut gravissima ita laetissima mihi fuit. Nam cum praefandum mihi jam sit ejus semestris lectionibus cujus initio Universitas nostra diem, quo ante hos viginti quinque annos primum aperta est, rite est celebratura, quamquam peculiari scriptione a Nestore nostro venerandissimo vernacule conscripta ejus diei solemnia indicuntur communique civium nostrorum benevolentiæ commendantur, tamen huic quoque consueto scribendi officio singularem quendam destinare fas putavi libellum, quo etiam exteris doctisque hominibus festi nostri notitia tradatur. Circumspicienti autem mihi aliquod argumentum qualecunque et cum Helvetiæ terræ natura et cum nostrae urbis historia aliquo vinculo conjunctum sponte sese obtulit pastoritia Theocriti Musa, quam Salomonem Gessnerum civem nostrum haud infeliciter pro suo quidem illiusque saeculi ingenio aemulatum esse constat, quippe qui non solum summis æqualium cum popularium tum peregrinorum studiis exceptus, sed etiam apud aequos posteritatis judices hoc certe consecutus sit, ut et Vergilio Latino imitatori vix cedere et Latini imitatoris imitatoribus Italis Hispanis Anglis multo praestare videatur. Quamquam diu jam est ex quo ejus « ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης » mitibus illi atque tenellis moribus ex elegantiorum hominum loculis atque conciliabulis exulare coeperunt, quorum in locum his nostris temporibus successerunt robusta et rudia rusticorum corpora ex Vestphaliæ agris Melanhylæ Bohemiaeque saltibus atque Helvetiae Alpibus deducta. Sed in hoc quoque novo agrestis poëseos genere nostrates Helvetii nobilem palmam adepti sunt Albertus Bitzius, qui summi Judaeorum prophetæ Deo juvante nomen sibi indidit, immaturo ille fato nuper patriæ bellisque literis ereptus, atque Godofredus Kellerus hic quidem inter nos non solum uti scimus vivens vigensque, sed etiam uti speramus illum ipsum festum diem concelebraturus. Et quemadmodum omnino contraria contrariis non mederi quidem semper, ut vulgo putant, sed placere saepissime solent, ita, quod hoc saeculo « paganarum fabularum » scriptoribus apud nos, idem olim Theocrito Idylliorum auctori Syracusis atque Alexandriæ contigisse videtur. Illo-

rum enim rustici quamquam verius interdum quam venustius ad vitae quotidianae squalorem expressi ut mirum quantum «acutis naribus horum hominum» fricare solent, ita Siculi pastores accurate vivideque sed ad artis normam temperate depicti a Theocrito, quo magis nativa eorum simplicitas a delicatulis urbium aularumque elegantiis abhorrebant, eo impensiore studio ab his hominibus formam cultumque professis excipiebantur. Quid quod, ne deesset hic quoque notissimae illius sententiae, qua duo si faciant idem non esse idem scite admonemur, luculentum exemplum, Theocritei pastores regibus doctisque a morum rusticitate placebant eodem tempore, quo Zenodotus atque Aristarchus, quaecunque in Homericis heroibus atque Diis διὰ τὸ ἀπρεπές iisdem displicere viderentur, magnis temerariisque athetesibus exterminanda censebant.

Nec minorem Theocritus apud aequales et posteros lectores favorem quam apud recentiores philologos curam expertus est ad hunc usque diem, ut vix ex principibus quatuor saeculorum criticis unus alterve inveniri queat, qui non aliquid ad Theocritum emendandum explicandumve contulerit. Itaque si quis nesciat, quam misere corruptae in codicibus paene innumeris reliquiae ilius legantur, ei his ipsis novas illaturus emendationes jam fere γλαῦκας εἰς Ἀθήνας inferre videri possit. Verum enim vero quam nihil sit ut in rebus humanis omnibus ita etiam in arte critica perfectum et ab omni ‚parte beatum‘, ex uno Theocrito vel optime disci potest. Cujus verbis vix amplius expectari posse ut graviores jam inferantur mutationes cum a. 1845 acutissimus doctissimusque judex pronuntiasset Bernhardyus in literar. Græcc. hist. vol. II, p. 932, ante hos duos fere annos duumviri denuo exstiterunt jam olim de nostro optime meriti, qui trium Bucolicorum editionibus separatim eodem fere tempore evolgatis, quam multa in poëtis et vexatissimis et versatissimis vitia remanserint, non solum notando sed etiam emendando demonstraverunt, ut novam illuxisse illis carminibus rectius dijudicandis aetatem vere dici possit. Ex his Meinekius vir nostra laude longe superior tam caute et circumspecte quam docte et acute rem agere solet, ut et locos, quoscunque attrectat, fere corruptos esse concedere et emendationes ejus si non ab ipso Theocrito profectas certe ingenio artique ejus convenientes habere debeas. Paullo audacius exultat et luxuriatur Ahrensii ingenium cum accuratissima et ipsum horum poëtarum cognitione conjunctum, quippe qui haud raro non tam quid Theocritus ipse scripserit aut retinere aut investigare, quam quid aut ille aut alius poëta scribere potuerit quasi ludens indicare videatur. Itaque saepenumero eam

mihi in memoriam revocavit rationem, qua Fridericus Graefius olim poëtas Nonnianos Musaeum Colluthum Tryphiodorum multo licentius quam ipsum signiferum ad sui animi arbitrium refingere conatus est.

Nec post illos Theocrito novi editores defuere: Arminium Fritzschium, qui jam anno 1845 accuratam de »poetis Graecorum Bucolicis« dissertationem ediderat, Hartungus postremo secutus est in interpretandis recensendisque Graecorum poëtis exercitatissimus. Et ille quidem scholarum in usum Theocriti carmina diligenter eleganterque enarravit, in re critica fere probatissimos quosque auctores quamquam timidius secutus, raro aliquid novi adferens; hic vero vir ingenio doctrinaque abunde instructus vel post tot antecessores satis multa primus cum acute observavit tum probabiliter emendavit. Quamquam ne in Theocrito quidem morem illum fatalem, quo immeritam philologorum quorundam ignorationem meruisse videtur, prorsus deposuit; quo quidem more et nimia sui confidentia elatus et limae laborem moramque perosus haud pauca etiam temere effutire solet negligentiore interdum usus atque triviali dicendi ratione. Ex ceteris vero, qui novissime ad Theocritum illustrandum fructuosas contulerunt symbolas, Haulerum atque Gebauerum nominasse sufficit, quorum ille a. 1855 «de Theocriti vita et carminibus» scripsit, hic a. 1856 «de poetarum Graecorum bucolicorum inprimis Theocriti carminibus in eclogis a Vergilio adumbratis particulam primam» edidit.

In tanto studiorum Theocriteorum fervore atque tenore una tamen restat eàque ad singularem bucolicorum artem vel gravissima quaestio, quae tantum abest ut absoluta censeri queat, ut novo integroque conatu suscipienda videatur. Quaestionem dico de strophica carminum Theocriteorum compositione instituendam. Qua in quaestione cum carminum eorum, quae aut duorum inter se alternantium sermone cantuve constant aut uno tenore decurrentia versibus intercalaribus distinguuntur, aperta certaque ratio in universum neminem fugere potuisset, tamen interpretes et vitia in illis ipsis carminibus hic illic responsoriae legi pugnantia nimis secure toleraverunt et, eadem lex quatenus etiam in carminibus simplicibus nec interlocutorum vicissitudine nec versibus intercalaribus distinctis valeat, quaerere prorsus distulerunt, donec Godofredus Hermannus ut tot aliarum rerum ita etiam hujus doctrinae prima eaque satis firma jecit fundamenta. Is enim dissertatione «de arte poesis Graecorum bucolicae» a. 1849 edita et in universum rationem strophicam egregie illustravit et in singulis, quae plurima attigit, carminibus haud pauca rectissime verissimeque administravit. Superesse tamen bene multa, quae accuratius rem retractanti aut paullo aliter

instituenda aut prorsus novanda videantur, multo minus mirandum quam quod ex recentioribus editoribus unus tantum Ahrensius diligentissimam sed, verum si fateri licet, satis infelicem huic provinciae operam praestitit, cum ceteri ne Meinekio quidem excepto fere intactum reliquerint «periculosae plenum opus aleae». Nam Ahrensio sane in carminibus impeditioribus atque difficilioribus res non solum parum prospere cessit, ut separanda connecteret connectenda separaret, sed etiam fraudi interdum fuit, ut genuina et necessaria e versuum continuitate ejiceret, cujus generis infelicissimum in idyllio I. habemus conatum. Transvorsus autem actus est eo, quod nulla fere sensus sententiarumque nexus habita ratione id tantum egit, ut versus simpliciter numerando in strophas divideret. Contra ego quid sentirem de stropharum compositione, brevissime jam indicavi in ea, quam de genuini catalogi Homerici forma a. 1853 edidi, dissertatione p. 6, ubi eorum errorem notavi, qui etiam in versuum eorundem strophis tam laxam fuisse legem sibi aliisque persuadent, «ut alterius strophae ultimus versus cum sequentis primo sensus verborumque continuitate arctissime cohaereat». Haec etenim si statuitur stropharum jungendarum licentia, nihil profecto obstare video, quominus unumquodque carmen in quaslibet aut binorum aut ternorum aut quaternorum aut etiam plurium, quotcunque placuerint, versuum strophas distribuatur, dummodo illud, quo sane ars critica omnino carere non potest, versus inutiles ejiciendi jus critico relinquatur, cujus distributoria opera jam nihil differet ab arithmetica numerorum divisione! Insigne hujus perversitatis specimen is nuper exhibuit, qui in Jahni annalibus Iliadis libros *Α Β Γ* in septenarias strophas coegit, quod utrum bona fide crassaque Minerva fecerit an jocandi causa luserit dubitari potest.

Ego quidem ut ad hanc potissimum crisis Theocriteae partem deducerer, factum est aestivo a. 1856 semestri, quo simul de selectis Theocriti carminibus scholas habebam et societatis philologicae sodalibus Vergilii eclogas interpretandas proponebam. His quidem cum, si amoebaeos cantus excipias, a nemine dum strophicam doctrinam adplicatam viderem, quaestionem, quae mihi quidem videbatur, prorsus novam suscepi atque cum spe citius statim in iis, quas primas attrectabam, eclogis periculum feliciter cederet, cum adolescentibus rem cupide arripientibus ceteras sedulo pertractavi ita, ut finitis nostris exercitationibus de strophica Vergilianarum eclogarum omnium compositione mihi esset persuasissimum, praesertim cum eodem tempore eandem in Theocriti exemplis artem regnantem invenissem etiam ubi adhuc aut prorsus latuerat aut partim tantum detecta erat. Sed finitis seme-

stribus laboribus quominus, quam novam in Vergilio rem detexisse mihi viderer, statim peculiari scriptione publici juris facerem, cum inertia illa impedimento erat, quam in me inesse summam nuper aperte confessus sum, tum diffidentia quaedam mearum virium, quod ego in his literis paullo minus versatus secretum vidissem a tot Latini poëtae editoribus nondum animadversum. Quo majore perfusus sum gaudio, cum per ferias vergentis anni hiemales Jahnianorum annalium vol. LXXV. mihi allatum est. Ejus enim voluminis p. 65–78 Otto Ribbeckius vir in Latinis poëtis versatissimus, quem in Bernensium universitate antiquas literas professum jam collegam salutare mihi licuit, dissertationem edidit, qua strophicam eclogarum Vergilianarum compositionem luculenter accurateque demonstravit. Quam dissertationem avidissimo oculo, ut credere par est, cum perlustrarem, gaudium magis etiam eo mihi augebatur, quo saepius in restituendis strophis me cum acutissimo peritissimoque judice consentire viderem. In aliis sane adhuc dissentimus, sed quae minus gravia videntur. Itaque misso nunc quidem Vergilio, quem sanatricibus Ribbeckii manibus optime relinqui quivis mecum censebit, ad Theocritum me converto ita, ut carminum ejus in strophas rectius, quam adhuc factum est, redactorum specimina ipsis oculis proponam, qua ratione nuper etiam a Ribbeckio in duabus Vergilii eclogis usurpata multo simplicius commodiusque, quam longis argumentorum orationisque ambagibus res absolvi posse videtur. Clarissime enim tum elucet et vel invitis incredulisque incurrit ipsa veritatis vis, cui ut omnibus in rebus ita etiam in factitanda critica maxime confidere oportet.

Elegi autem difficiliora fere atque impeditiora carmina, de quibus vehementissime quidem adversissimeque «Grammatici certant et adhuc sub judice lis est», ego vero, nisi egregie fallor, invenisse mihi videor, quo lis illa componi atque interpretum dissensio ad ipsius quasi poëtae normam pacari possit. Videntur mihi autem illi, uti jam supra indicavi, maxime eo errasse, quod strophicam dispositionem restituere adgressi sunt aut nulla aut perexigua cum singulorum verborum membrorumque tum universi sententiarum tenoris habita ratione. Inde factum est, ut numero tantum versuum strophico intenti, ubi is turbatus videretur, haud raro non solum sanissimas sed prorsus necessarias partes reciderent poëtam jam mutilatum magis etiam a se decurtari nihil animadvertentes. Verum enim vero Theocritea carmina, si versus paucissimos excipias et certo judicio et codicum optimorum auctoritate facile damnandos (ut I, 13. 107. VIII, 32. 77), non tam interpolationibus quam lacunis foedata sunt, quarum minorem quidem partem jam interpretes detexerunt, majo-

rem vero nobis investigandam reliquerunt. Quae res non nimis est difficilis, quoniam duplici nobis uti licet et deficientis stropharum responsionis et laborantis sententiarum cohaerentiae argumento. Quae duo indicia ubicunque consentiunt, non solum deesse aliquid aperte demonstrari, sed etiam quale fere olim adfuerit probabiliter suppleri potest. Hoc igitur, ut in Quinto Manethone Nonno, ita etiam in Theocrito feci haud veritus, ne quis eam mihi imputet temeritatis confidentiam, ut ipsa poëtae verba a me inventa esse mihi aliisque persuadere velim. Potius ea semper ductus sum in hisce fingendis supplementis opinione debere, si quis omissum esse aliquid statuat, eum et semper, quale illud omissum fuerit, et plerumque, quo errore modove omitti potuerit, probabiliter demonstrare. Quod nisi fit, haec lacunarum crisis non minus futilis est atque interpolationum, si quis subditicium aliquid esse satis habeat pronuntiasse nec, qua ratione quove casu intrusum sit, ostendere conetur.

In Theocrito igitur cum interpretes potius interpolationes quam lacunas invenire sibi persuaserint, non mirum est eos vel ibi caecutire, ubi poëtam non auctum sed deminutum esse omnia clamant. Ejus erroris haud scio an apertissimum sit exemplum idyllium n o n u m, quod *ΝΟΜΕΥΣ Η ΒΟΥΚΟΛΟΙ* vulgo inscribitur. In eo cum et prooemium 1—6 subobscurum ad exponendam scenam parum sufficere videretur — debebat enim qui « *νομεὺς προλογίζει ὁ καὶ κριτής* » et suam personam et conventum cum alternantibus pastoribus initum rite indicare — et, quae sequuntur post carmina amoebaea inde a v. 22 et magis etiam inde a v. 28, cum antecedentibus, qualia nunc sunt, non coëant, has difficultates ut tollerent dici non potest quam varie misereque se torserint interpretes. Eorum omnium audacissimus Jacobsius, vir immortalis memoriae, quocum consentit Hermannus l. c. p. 5, tantum ipsa illa carmina v. 6—13 et 15—21 pro genuinis habuit, vel suavissima agrestis praemii v. 22—27 descriptione remota. Eam certe retinuerunt Ahrensius et Fritzschius, quorum uterque tantum v. 28—36 pro epilogo habuerunt collectoris manu confecto, fortasse ipsius Artemidori, quem epilogum ille quidem « carminibus bucolicis I—IX » omnibus, hic vero nostro soli carmini variis ex Theocriti fragminibus consuto additum esse putat. Quam parum sive majori sive minori collectioni hujuscemodi e p i l o g u s conveniat, quo Musae et *φαίνειν ᾠδάς* jubentur et variorum similium multitudine tamquam amicissimae auctori laudantur — quod utrumque potius prologi fuisset —, quivis videt, nec quomodo obscurissimos versus 29 et 30 collector de se intellexerit, perspici

potest. Qui quidem si fragmenta Theocritea suis interpolationibus et ab initio et in fine adglutinatis in probabilem integri opusculi speciem redigere voluisset, poterat multo facilius aptiusque id facere et paucioribus et simplicioribus versibus, qui quales fingi potuerint, ex idyllii VIII. et eclogae Vergilianae VIII. initiis facile concludere licet, cum prorsus incredibile sit eum fragmentorum illorum hiatum prooemii atque epilogi operosa obscuritate auxisse.

Nec melius ex hisce angustiis ceteri sese expedivere interpretes. Ex quibus omnium acutissime Graefius extremos versus 31—36 pro eo ipso carmine habet, quod pastor 28—30 ab invocatis Musis expetitum coram Daphnide atque Menalca cecinerit, quam opinionem amplexus Hartungus et v. 30 ab interpretibus frustra vexatum non explanatum ejecit et initio pro rejectis versibus 1 et 2 hoc vernaculo sermone supplementum posuit:

[Auf der sizilischen Flur einst traf ich mit Daphnis, dem Küher,
Und mit dem Schäfer zusammen Menalkas, höchlich erfreuet,
Beiden des Hirtengesangs wohl kundigen, beiden der Schalmei.
Seid mir, Daphnis, gegrüßt, und Menalkas, sprach ich; und laßt uns]
Nun zu den Kühen die Kälber, die ledigen Küh' zu den Stieren
Thun: ꝛc.

Et hoc supplemento quidem, ut statim videbimus, partem certe veri vir acutissimus invenit, sed carmen tanto opere tribusque versibus a Musarum gratia exoratum et sex versibus tantum constare nec bucolici esse argumenti sed tantum canentis erga Musas pietatem similium multitudine illustrare, hoc profecto nec aptum est nec «tanto dignum hiatu».

Ceterorum commenta interpretum de his versibus 28—36 per saturam brevissime afferre satis est, ut Wartoni qui post v. 29 lacunam esse statuit, Kœhleri qui eos exordium deperditi carminis esse putat, Reiskii qui pro sequentis decimi idyllii prooemio atque hoc ipsum pro carmine Musis invocatis cantato habet, Dahlii qui singulare carmen sive epigramma idyllicum dicit, Kiesslingii qui carmen fuisse conjicit, »quod ille ad concham caneret!«

Vides haec et si quae alia sunt his similia remedia fere ejusmodi esse, quibus in re desperata utaris. Neque res, de qua desperatur, una est sed duplex. Quomodocunque enim statuitur, habemus corpusculum, quod membris quibusdam justis compositum sit, sed et capite truncatum videatur et in partem desinat a ceterorum junctura alienam. Quid vero, si haec ipsa duo, quibus offendimur, mala causali inter se nexu conjuncta sint sive, ut apertius dicam,

si propter id ipsum extrema pars non quadret, quoniam prima non integra est sed decurtata? Profecto hoc si vere statuitur, ex epilogo accurate considerato atque examinato fortasse, quid desit ad justum restituendum exordium, concludi et quasi excuti poterit. Hoc igitur agamus.

Jam si primum, qui offendit, versum 28:

Βουκολικαὶ Μοῖσαι μάλα χαίρετε, φαίνετε δ᾽ ᾠδάν

consideramus, statim animum advertit mira cum aliquot Homericorum hymnorum clausulis similitudo, ut inprimis cum 24, 6 ubi ipsae Musae salutantur:

χαίρετε, τέκνα Διός, καὶ ἐμὴν τιμήσατ᾽ ἀοιδήν,

porro cum 12, 3 ad Cererem:

χαῖρε, θεά, καὶ τήνδε σάω πόλιν, ἄρχε δ᾽ ἀοιδᾶς,

et cum 10, 5 ad Minervam:

χαῖρε, θεά, δὸς δ᾽ ἄμμι τύχην εὐδαιμονίην τε.

Alia ejusdem generis bene multa transeo. Ita si hoc carmen ad illorum prooemiorum quae appellabantur exemplum compositum fuit, patet initio quoque similem periisse Musarum salutationem, qua, ut ad poëtam descenderent atque cantilenarum a Daphnide quondam atque Menalca acceptarum commonefacerent, invitabantur.

Hoc sumpto jam mihi vide, quam egregie totum carmen et ad sententiarum perpetuum decursum et ad justam stropharum responsionem restitui queat:

α′ *Βουκολικαὶ Μοῖσαι δεῦτ᾽ εἰς ἐμέ, φαίνετε δ᾽ ᾠδάς,*
τάς ποκ᾽ ἐμοὶ χρήσδοντι κατ᾽ ὤρεα παῖδες ἄεισαν
Δάφνις ὁ βουκολέων, ἐπὶ τῷ δ᾽ ἰυκτὰ Μενάλκας,
ἃς ἀγέλας ὅκα τεῖδε συνάγαγον εἰς ἕνα χῶρον.
τοὺς δ᾽ ἄῤ ἐγὼ πράτιστος ἔπος ποτὶ τοῖον ἔειπον·

β′ *«βουκολιάζεο Δάφνι, τὺ δ᾽ ᾠδᾶς ἄρχεο πρᾶτος,*
ᾠδᾶς ἄρχεο Δάφνι, συναψάσθω δὲ Μενάλκας,
μόσχως βουσὶν ὑφέντες, ὑπὸ στείραισι δὲ ταύρως.
χοἳ μὲν ἁμᾶ βόσκοιντο καὶ ἐν φύλλοισι πλανῷντο
μηδὲν ἀτιμαγελεῦντες· ἐμὶν δὲ τὺ βουκολιάζευ
ἔκποθεν, ἄλλοθι δ᾽ αὖτις ὑποκρίνοιτο Μενάλκας.»

γ′ *ὣς ἐφάμαν· ὁ δὲ Δάφνις ἑᾶς ταχὺς ἄρξατ᾽ ἀοιδᾶς·*
«ἁδὺ μὲν ἁ μόσχος γαρύεται, ἁδὺ δὲ χἁ βῶς,
ἁδὺ δὲ χἁ σύριγξ χὠ βουκόλος, ἁδὺ δὲ κἠγών.

ἔστι δέ μοι παρ' ὕδωρ ψυχρὸν στιβάς, ἐν δὲ νένασται
λευκᾶν ἐκ δαμαλᾶν καλὰ δέρματα, τάς μοι ἀπ' ἄκρας
λὶψ κόμαρον τρωγοίσας ἄφαρ σκοπιᾶς ἐτίναξεν.
τῶ δὲ θέρευς φρύγοντος ἐγὼ τόσσον μελεδαίνω,
ὅσσον ἐρῶν τις παῖς πατρὸς καὶ ματρὸς ἀκούειν.»
γ' οὕτως Δάφνις ἄεισεν ἐμίν, οὕτως δὲ Μενάλκας·
«Αἴτνα μᾶτερ ἐμά, κἠγὼ καλὸν ἄντρον ἐνοικέω
κοίλαις ἐν πέτραισιν· ἔχω δέ τοι, ὅσσ' ἐν ὀνείρῳ
φαίνονται, πολλὰς μὲν ὄις, πολλὰς δὲ χιμαίρας,
ὧ μοι πρὸς κεφαλᾷ καὶ πρὸς ποσὶ κώεα κεῖται,
ἐν πυρὶ δὲ δρυΐνῳ χορία ζεῖ, ἐν πυρὶ δ' αὖαι
φαγοὶ χειμαίνοντος· ἔχω δέ τοι οὐ τόσον ὤραν
χείματος ἢ νωδὸς καρύων ἀμύλοιο παρόντος.»
β' τοῖς μὲν ἐπεπλατάγησα καὶ αὐτίκα δῶρον ἔδωκα,
Δάφνιδι μὲν κορύναν, τάν μοι πατρὸς ἔτραφεν ἀγρός,
αὐτοφυῆ, τὰν οὔ κεν ἰδὼν μωμάσατο τέκτων,
τήνῳ δὲ στρόμβω καλὸν ὄστρακον, ὧ κρέας αὐτὸς
σιτήθην πέτραισιν ἐν Ὑκαρίαισι δοκεύσας,
πέντε ταμὼν πέντ' οὖσιν· ὁ δ' ἐγκαναχήσατο κόχλῳ.
α' βουκολικαὶ Μοῖσαι μάλα χαίρετε, φαίνετε δ' ᾠδάς,
τὰς τόκ' ἐγὼ τήνοισι παρὼν ἄεισα νομεῦσιν,
μή κεν ἐπὶ γλώσσας ἄκρας ὀλοφυγδόνα φύσω.
τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ,
ἴρακες δ' ἴραξιν, ἐμὶν δ' ἁ Μοῖσα καὶ ᾠδά.
α' τᾶς μοι πᾶς εἴη πλεῖος δόμος· οὔτε γὰρ ὕπνος
ἐν μαλακῷ λειμῶνι κεκμακόσιν ἐστὶν ὁδίταις
οὔτ' ἔδαρ ἐργατίναις γλυκερώτερον, οὔτε μελίσσαις
ἄνθεα, ὅσσον ἐμὶν Μοῖσαι φίλαι· ὣς γὰρ ὁρεῦντι
γαθεῦσαι, τὼς δ' οὔτι ποτῷ δαλήσατο Κίρκα.

Carmen hoc modo suppletum quamquam et omnibus partibus congruens atque integrum et ad intelligentiam apertissimum videtur, ipsa tamen Musarum invitatio a poëta instituta nos quoque, in eo accuratius enarrando ut amplius progrediamur, invitare videtur. Quaerentibus enim nobis, quis Musas invocet, scholiasta ad v. 28 respondet: *ὁ λόγος ἐκ τοῦ συννομέως ἢ ἐκ τοῦ Θεοκρίτου. ὦ Μοῦσαι, τὸ μέλος τῆς ᾠδῆς τῆς παρ' ἡμῖν ἐκφάνατε, μήπως μου ἐπὶ γλῶσσαν φλύκταινα φύηται.* Jam si tenemus et Theocritum ex popularibus multumque

jactatis Siculorum pastorum cantilenis ingeniose ad artem evectis novum suum poëseos genus condidisse et Daphnidem atque Menalcam notissimos volgatissimosque fuisse illarum cantilenarum heroes ex antiquissimis temporibus traditos, qui etiam tunc viventes agentesque in cantilenis illis introducebantur, nova subito eaque haud erratica lux carmini nostro affulgebit, quod omnibus interpretibus tam obscurum adeoque Theocrito indignum videbatur. Quid quod nec, huic ipsi judicio quae subsit veritatis divinatio, admota jam illa luce latebit? Habemus enim sine dubio Theocriteorum carminum aut vere antiquissimum, quo poëta primum periculum fecit silvestrem pastorum cantum ad artis regulam revocandi, aut illud certe, quo primis carminibus amicorum judicio in insula Co proponendis prolusit novi generis ex sui populi cantibus desumpti rationem indicaturus. Itaque primum bucolicas Musas invocat, ut cantilenas sibi indant, quas olim a Daphnide et Menalca audiverit. Quas cantilenas, quamquum ad amoebaei carminis normam accurate compositas, tamen et breviores esse et satis jejunas pro consueta Theocriteorum copia recte quamquam causa non perspecta judicaverunt interpretes, quippe quas poëta ex ipso populi ore desumptas et tantum, ut credere par est, paullo immutatas atque emendatas exhibuerit, qua ratione et Goethium et Heinium nostrates interdum populares cantus suum in usum convertisse constat. Relatis cantilenis atque indicatis cantorum praemiis, quae et ipsa ex vita pastorum quotidiana deprompta esse patet, jam eaedem Musae invocantur, ut etiam propria in memoriam sibi revocent carmina, quae et ipse tum c o r a m i l l i s p a s t o r i b u s h. e. domi in Sicilia suis popularibus cecinerit, ne pustula linguae innata mendacii eum arguat, quo «se quoque esse cantorem» domi jam exercitatum gloriatus fuerit inter commilitones Phileta duce grammaticae atque poëticae operantes. His igitur se jam carmina liberioris spiritus atque perfectioris artis prolaturum esse illo «prooemio» — ita enim jam nostrum idyllium appellare licet — praenuntiat, cujus epilogo sane optime convenit et, quam carae sibi sint prae omnibus bonis Musae, certissima sed popularibus parabolis concepta asseveratio et pia Musarum favoris confidentia, quo se quoque ut ceteros a libidinum illecebris intactum fore sperat.

Vides hac interpretatione etiam desperatissimos versus 29 et 30 non solum commode expediri posse sed prorsus necessarios esse nec de mutando *παρών*, quo suam inter domesticos pastores commorationem indicat, cogitari posse. Sed illud *τήνοισι* sive *κείνοισι* quamquam defendi potest relato de-

monstrativo pronomine ad patriam satis cum alias tum v. 26 πέτραισιν Ὑκαρίαισι — quod postea in uno codice inventum Bergkii acumen jam antea detexerat — indicatam, tamen haud scio an paullo clarius mentem suam poëta explicuerit. Et Ahrensius quidem Σικελοῖσι conjecit, ego vero ex scholiastae verbis, quae Triclinius repetiit, τὸ μέλος τῆς ᾠδῆς τῆς παρ' ἡμῖν potius καὶ ἐμοῖσι scribendum putaverim. V. 30, quem nemo intellexit quidam desperantes ejecerunt, initio μή κεν scripsi pro μηκέτ', et in clausula φύσω jam a scholiasta lectum praeeunte Graefio.

Restat, ut quam brevissime de singulis quibusdam locis moneam, in quibus fere aliquid novi a me introductum est, plerisque, quae jam ab aliis inprimis a Meinekio atque Ahrensio bene administrata sunt, tacite omissis, quoniam alia est hujus dissertationis ratio atque primarius finis. V. 6 ἔκποθεν consuetum illud — cfr. Hermann. Orph. p. 823 et quae monui ad Quint. III, 437 — jam inventum a Briggsio pro variis codicum atque interpretum mostellis recte restituit Ahrensius: est « alicunde » eodem sensu quo notissimum illud τῶν ἁμόθεν γε θεά, θυγάτερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν. Tum pro sollemni librorum errore ἄλλοθεν non ἄλλοθε, quod volgo intulerunt, prorsus inusitatum, nisi fallor, sed ἄλλοθι correxi. Mirum est, quod Meinekius versum « miris modis in codd. variatum vel ob hanc causam » in marginem relegavit; quod si facere vellemus in tot Theocriti versibus monstrose corruptis, vereor ne « dimidiatum » habituri essemus poëtam. Contra ἁπάσας v. 10 ineptum esse egregie Meinekius demonstravit, pro quo quod idem elegantissime reposuit ἀπώσας recipiendum foret, nisi ἀπ' ἄκρας et codicum quorundam et apertissima scholiastae auctoritate commendaretur. Recte igitur restituerunt Fritzschius atque Hartungus imperite tamen retinentes ἀπὸ σκοπιᾶς v. 11 jure damnatum a Meinekio, quod tmesi jungi volunt cum ἐτίναξεν. Quare ἄφαρ scripsi, quod his poëtis tantopere est in deliciis. — V. 13 quod jam dudum emendaveram pro volgato ὅσσον ἐρῶντι πατρὸς μύθων ἢ (vel καὶ) ματρὸς ἀκούειν, postea etiam ab Hartungo propositum inveni, nisi quod ille in textu paullo vehementius scripsit ὅσσον παῖς τις ἐρῶν et in clausula ex uno codice cum Ahrensio ἀκούει dedit. Sed Hermannianum Meinekio receptum ὅσσον παῖδες ἐρῶντι πατρὸς καὶ ματρὸς ἀκούειν recte idem rejecit, quasi proprium sit liberorum parentibus non obedire. Ahrensius nimis ille haud raro fortis hic subtimide tantum ἐρῶν τι et in fine ἀκούει scripsit, et inutili glossemate μύθων retento nec admisso παῖς, quod necessarium est facillimeque excidere potuit. — Contra

v. 19 ἐν πυρὶ δρυΐνῳ cum Meinekio offendere non potui, cum et proxime accedere viderem Sophocleum illum πευκάενθ' Ἥφαιστον, qui Vergilio Aen. XI, 768 pineus ardor exstitit, et, quam bene hiemis iniquitati defendendae conveniat ignis quernis caudicibus large nutritus, satis constet. Ligni in locum quod inferre conatus est Meinekius ἐμβρύων «novelli pecoris intestina», certe rectae significationis auctorem Homerum habuit ι 246, cum qui eum secutus est Hartungus ἔμβρυα καὶ scriberet dubiam quidem prosodiam sanaturus, sed inaudito significatu porcae ovisve volvam denotari ratus! Verum uterque ut hoc ipsum vocabulum inferrent, inducti sunt scholiastae verbis paullo negligentius inspectis. Quae si accuratius examinassent, vidissent χόρια omnino duo significare prorsus diversa, primum τὰ κυτάρια, ἐν οἷς εἰσι τὰ ἔμβρυα, quae involucra post editum partum secundario nisu effundi neque unquam inter edulia haberi constat, tum quemadmodum Athen. XIV, p. 646 e. brevissime indicavit βρώματα διὰ μέλιτος καὶ γάλακτος γινόμενα scilicet intestinis inferta, quod cibi genus cum farciminibus Homericis σ 44 sq. 119 sq. υ 25—27 aliquid, sed cum ἐμβρύοις nihil commune habere patet. — Postremo in constituendo v. 33 prorsus facio cum Meinekio, qui et similiter ex Verg. eclog. v. 46 «tale tuum carmen nobis, divine poëta, quale sopor fessis in gramine» et ex Oppian. Cyn. II. 34 supplevit et pro volgato οὔτ' ἔαρ ἐξαπίνας Valckenarianum οὔτ' ἕδαρ ἐργατίναις commendavit frustra obloquente Hartungo. Ante oculos Theocritus Homerum habuit ν 31:

ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ δόρποιο λιλαίεται, ᾧ τε πανῆμαρ
νειὸν ἀν' ἕλκητον βόε οἴνοπε πηκτὸν ἄροτρον.

Carminum nono idyllio promissorum primum id fuisse videtur, quod nunc illi ipsi antecedit octavum. In hoc enim et iidem popularium cantilenarum heroes Daphnis et Menalcas agentes alternantesque introducuntur et statim ab initio hoc ipsum certamen ad lineas quasdam pastoritia Musa traditas depictum esse haud obscure verbis ὡς φαντί v. 2 indicatur, quae verba cum olim Piersonus ex XXI, 1 in Διόφαντε mutanda censuisset recentiores editores ad unum omnes jure retinuerunt, verae tamen eorum rationis ignari. Et est sane hoc carmen, quo nomen Musis prooemio illo invocatis datum solveret, aptissimum atque dignissimum, ita tamen cum argumenti varietate tum metri epici atque dactylici conjunctione quasi juveniliter luxurians, ut hac ubertate offensos esse interpretes eo minus mireris, quod et singula verba corruptelis haud paucis foedata sunt et prior pars non solum personis ver-

sibusque commixtis perturbata sed etiam unius strophae defectu interrupta est. Itaque cum multi in solvendis hisce difficultatibus laboraverint, inprimis nominandi sunt Hermannus atque Graefius, quorum ille in scholis Theocriteis Opuscull. V, p. 82—87, hic in epistola de Bucolicis Graecis critica, quam Petropoli a. 1815 edidit conjecturis ingeniosis observationibusque praeclaris plenissimam, p. 30—42 de hoc idyllio egregie meriti sunt. Et discipulus quidem non solum singula quaedam bene correxit, sed etiam personarum turbas strophaeque jacturam acutissime et animadvertit et maximam partem sanavit, magister vero vanissimis Valckenarii somniis explosis ipse carmen in duas partes dissecuit, ut idyllium primitus tantum versus 1—30 et 63 usque ad finem habuerit, quod alius poëta ita interpolaverit, ut pro versibus 63—79*) poneret versus 31—56 — nam etiam 57—60 propter turbatam stropharum rationem removendos censet — servatis v. 80 et sequentibus, et fortasse v. 3 pro ἄμφω ἀνάβω scriberet ἄμφω ἐνάβω; quae duo carmina eundem introitum exitumque habentia tum grammaticus aliquis insertis de suo versibus 61 et 62 in unum conjunxerit. Ita quidem Hermannus, cujus in crisi non solum acquiescendum putavit Meinekius sed etiam perstitit novis allatis argumentis Hartungus acerrimus ille alias Hermanni atque haud raro injustissimus insectator. Fritzschius vero posteriorem carminis inde a v. 49 partem a collectore, qui eam jam mutilatam invenerit, partim genuinis Theocriteae Musae fragmentis partim suae manus additamentis i. e. v. 31 et 32, 57—60, 76—80, 92 et 93 completam esse putat. Haec quidem licentiora et desperatiora sunt, quam quae ullam probabilitatis speciem habeant. Hermanni vero ratio argumentis nititur haud contemnendis, quae ut accuratius examinentur necesse est. Eorum vero primarium sine dubio est, si verum est quod Hermannus demonstrare conatus est, eosdem pueros in carmine elegiaco aliquot annis adultiores esse quam in hexametro, quippe quod puerorum sit unice gregibus delectatorum atque ab amore ita alienorum, ut Daphnis, ubi formam suam a puella laudari audiat, humi dejectis oculis pudibundus praetereat, cum versibus elegiacis alter aperte se puerum alter puellam amare fateantur. In majus auxit argumentum Hartungus, cui in hoc carmine p. 407 non »aliquot annis adultiores« sed adeo viri adulti videntur! Quod quo jure statuatur, infra in enarrando carmine videbimus. Hic quidem primum contra monere sufficit, ei certe poëtae, qui Hermanno auctore pro hexametris ver-

*) Ita cum numerat Hermannus, prorsus omittit versum vulgo post 76 ex IX, 7 intrusum, quem omnes post Dahlium editores jure pro spurio habuerunt.

sibus disticha sua substituerit, non ita visum fuisse: alioquin enim non hunc antiquiori poëtae introitum atque exitum surripuisset, quod ipsum omnino alienum videtur a poëta elegantissimo, cujus elegiaco carmini majorem quam hexametro artem ipse Hermannus adjudicat. Nec nimis parvulum esse Daphnidem etiam in antiquiore, quod illi quidem sibi fingunt, carmine duo postremi versus demonstrant, quos qui et ipsos ab interpolatore additos putavit Fritzschius ceteris profecto constantius egit. Aliud argumentum, quod etiam primo adspectu speciosum videatur, protulit Hartungus l. c. carmini hexametro puerilem quandam petulantiam inesse in exordii provocatione et facienda et accipienda conspicuam, cui bene conveniat, quod Menalcas victus abeat, Daphnis victor cum pastorum admirationem tum puellarum amorem sibi conciliet; in elegiaci contra carminis alternatione mutuam benevolentiam summamque concordiam regnare, ut alter alteri faustissima quaeque adprecetur. Sed de hoc quoque argumento postea videbimus; cetera vero quae adferuntur et per se levia sunt et partim jam refutata: quod elegiacum metrum in bucolico argumento habemus, de qua re satis jam Hermannus dixit p. 85 — et qui nesciat unicum elegiae exemplum in tragoedia inventum, quod in Euripidis Andromacha habemus? —; quod uno carmine potius quam duobus certare pueros exspectes, cum duo carmina duas referant cantus amoebaci formas; quod, si duobus certetur, priore hexametro tum vero majoris artis ostendendae causa elegiaco certari praestet, cum potius perdifficilis sit quaestio, utrum in distichorum singulorum breviore sed repetita an in hexametri carminis longiore sed una responsione major aut ars sit aut difficultas. Cur autem elegiacos versus heroici excipiant, hoc quoque statim apparebit, ubi totum carmen ex nostra quidem mente dispositum atque emendatum proposuerimus. Hoc igitur accipe.

α′. *Δάφνιδι τῷ χαρίεντι συνήντετο βουκολέοντι*
μᾶλα νέμων, ὡς φαντί, κατ' ὤρεα μακρὰ Μενάλκας.
α′. *ἄμφω τώγ' ἤστην πυρροτρίχω, ἄμφω ἐνάβω,*
ἄμφω συρίσδεν δεδαημένω, ἄμφω ἀείδεν.
β′. *πρᾶτος δ' ὦν ποτὶ Δάφνιν ἰδὼν ἀγόρευε Μενάλκας·*
«μυκητᾶν ἐπίουρε βοῶν Δάφνι, λῇς μοι ἀεῖσαι;
φαμί τυ νικασεῖν ὅσσον θέλω αὐτὸς ἀείδων.»
β′. *τὸν δ' ἄρα χὠ Δάφνις τοιῷδ' ἀπαμείβετο μύθῳ·*
«ποιμὰν εἰροπόκων ὀίων συρικτὰ Μενάλκα,
οὔποτε νικασεῖς μ', οὐδ' εἴ τι πάθοις τύγ' ἀείδων.»

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

γʹ. χρῄσδεις ὦν ἐσιδεῖν; χρῄσδεις καταθεῖναι ἄεθλον;

ΔΑΦΝΙΕ.

γʹ. χρῄσδω τοῦτ' ἐσιδεῖν, χρῄσδω καταθεῖναι ἄεθλον.

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

δʹ. καὶ τί τὺ θησεῖς, ὦγάθ', ἐμὶν ὅ κεν ἄρκιον εἴη;

ΔΑΦΝΙΣ.

δʹ. μόσχον ἐγὼ θησῶ· τὺ δὲ θὲς λιπομάτορα ἀμνόν.

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

εʹ. οὐ θησῶ ποκα ἀμνόν, ἐπεὶ χαλεπὸς ὁ πατήρ μευ
χἀ μάτηρ, τὰ δὲ μᾶλα ποθέσπερα πάντ' ἀριθμεῦντι.

ΔΑΦΝΙΣ.

ζʹ. ἀλλὰ τί μὰν θησεῖς; τί δέ τοι πλέον ἑξεῖ ὁ νικῶν;

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

ηʹ. σύριγγ', ἃν ἐποίησα, καλὰν ἐγὼ ἐννεάφωνον,
λευκὸν καρὸν ἔχοισαν, ἴσον κάτω ἶσον ἄνωθεν·
ταύταν κα θείην, τὰ δὲ τῶ πατρὸς οὐ καταθησῶ.

ΔΑΦΝΙΣ.

ηʹ. ἦ μάν τοι κἠγὼ σύριγγ' ἔχω ἐννεάφωνον.
πρώαν νιν συνέπαξ'· ἔτι καὶ τὸν δάκτυλον ἀλγέω
τοῦτον, ἐπεὶ κάλαμός με διασχισθεὶς νιν ἔτμαξεν.

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

ζʹ. ἀλλὰ τίς ἄμμε κρινεῖ; τίς ἐπάκοος ἔσσεται ἁμέων;

ΔΑΦΝΙΣ.

εʹ. τῆνον πῶς ἐνταῦθα τὸν αἰπόλον ἢν καλέσωμες;
ᾧ ποτὶ ταῖς ἐρίφοις ὁ κύων ὁ φάλαρος ὑλακτεῖ.

θʹ. Χοί μὲν παῖδες ἄυσαν, ὁ δ' αἰπόλος ἦνθ' ἐπακοῦσαι·
θʹ. χοί μὲν παῖδες ἄειδον, ὁ δ' αἰπόλος ἤθελε κρίνειν.

ιʹ. πρᾶτος δ' ὦν ἄειδε λαχὼν ἰυκτὰ Μενάλκας,
εἶτα δ' ἀμοιβαίαν ὑπελάμβανε Δάφνις ἀοιδάν.

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

Α. ἄγκεα καὶ ποταμοί, θεῖον γάνος, αἴ τι Μενάλκας
πήποχ' ὁ συρικτὰς προσφιλὲς ἆσα μέλος,
βόσκοιτ' ἐκ ψυχᾶς τὰς ἀμνίδας· ἢν δέ ποκ' ἔνθη
Δάφνις ἄγων δαμάλας, μηδὲν ἔλασσον ἔχοι.

ΔΑΦΝΙΣ.

Α. κρᾶναι καὶ βοτάναι, γλυκερὸν φυτόν, αἴπερ ὁμοῖον
μουσίσδω Δάφνις ταῖσιν ἀηδονίσιν,
τοῦτο τὸ βουκόλιον πιαίνετε· κἤν τι Μενάλκας
τεῖδ' ἀγάγῃ, χαίρων ἄφθονα πάντα νέμοι. 40

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

Β. ἔνθ' ὄϊς, ἔνθ' αἶγες διδυματόκοι, ἔνθα μέλισσαι 45
σμάνεα πληροῦσιν, χαἰ δρύες ὑψίτεραι,
ἔνθ' ὁ καλὸς Μίλων βαίνει ποσίν· αἰ δ' ἂν ἀφέρπῃ,
χὡ ποιμὰν ξηρὸς τηνόθι καὶ τὰ βοτά. 44

ΔΑΦΝΙΣ.

Β. παντᾷ ἔαρ, παντᾷ δὲ νομοί, παντᾷ δὲ γάλακτος 41
οὔθατα πιδῶσιν, καὶ τὰ νέα τρέφεται,
ἔνθ' ἁ καλὰ Ναΐς ἐπέρχεται· αἰ δ' ἂν ἀφέρπῃ,
χὡ τὰς βῶς βόσκων χαἰ βόες αὐότεραι. 48

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

Γ. ὦ τράγε, τᾶν λευκᾶν αἰγᾶν ἄνερ, ὦ βάθος ὕλας
μυρίον, ὦ σιμαὶ δεῦτ' ἐφ' ὕδωρ ἔριφοι· 50
ἐν τήνῳ γὰρ τῆνος· ἴθ' ὦ κόλε καὶ λέγε· «Μίλων,
χὡ Πρωτεὺς φώκας καὶ θεὸς ὢν ἔνεμεν.»

ΔΑΦΝΙΣ

Γ. ταῦρε φίλ', ἀργεννᾶν δαμαλᾶν πόσις, ὦ καλὸν ἄντρον
εὔσκιον, ὦ λευκαὶ δεῦτ' ἐφ' ὕδωρ δαμάλαι·
ἐν τήνῳ γὰρ τήνα· ἴθ' ὦ πέπον εἰπέ τε· «Ναΐς,
χὡ Φοῖβος ποίμνας καὶ θεὸς ὢν ἔνεμεν.»

ΜΕΝΑΛΚΑΣ.

Δ. μή μοι γᾶν Πέλοπος, μή μοι Κροίσεια τάλαντα
εἴη ἔχειν, μηδὲ πρόσθε θέειν ἀνέμων·
ἀλλ' ὑπὸ τᾷ πέτρᾳ τᾷδ' ᾄσομαι ἀγκὰς ἔχων τυ, 55
σύννομε Μῖλον, ὁρῶν τὰν Σικελὰν ἐς ἅλα.

ΔΑΦΝΙΣ.

Δ. δένδρεσι μὲν χειμὼν φοβερὸν κακόν, ὕδασι δ' αὐχμός,
ὄρνισιν δ' ὕσπλαγξ, ἀγροτέροις δὲ λίνα,
ἀνδρὶ δὲ παρθενικᾶς ἁπαλᾶς πόθος. ὦ πάτερ ὦ Ζεῦ,
οὐ μόνος ἠράσθην· καὶ τὺ γυναικοφίλας. 60

ί. Ταῦτα μὲν ὦν δι' ἀμοιβαίων οἱ παῖδες ἄεισαν·
τᾶν πυματᾶν δ' ᾠδᾶν οὑτῶς ἐξᾶρχε Μενάλκας·

E. «φείδευ τᾶν ἐρίφων, φείδευ λύκε τᾶν τοκάδων μευ,
μηδ' ἀδίκει μ', ὅτι μικκὸς ἐὼν πολλαῖσιν ὁμαρτέω.
ὦ Λάμπουρε κύων, οὕτω βαθὺς ὕπνος ἔχει τυ;
οὐ χρὴ κοιμᾶσθαι βαθέως σὺν παιδὶ νέμοντα.
ταὶ δ' ὄιες, μηδ' ὔμμες ὀκνεῖθ' ἁπαλᾶς κορέσασθαι
ποίας· οὔτι καμεῖσθ', ὅκκα πάλιν ἅδε φύηται.
σίττα νέμεσθε νέμεσθε, τὰ δ' οὔθατα πλήσατε πᾶσαι,
ὡς τὸ μὲν ὥρνες ἔχωντι, τὸ δ' ἐς ταλάρως ἀπόθωμαι.»
κ'. δεύτερος αὖ Δάφνις λιγυρῶς ἀνεβάλλετ' ἀείδεν·
E. «κἠμέ τις ἐκ τὤντρω σύνοφρυς κόρα ἐχθὲς ἰδοῖσα
τὰς δαμάλας παρελᾶντα καλὸν καλὸν εἶμεν ἔφασκεν·
οὐ μὰν οὐδὲν ἐγὼν ἐκρίθην ἄπο, τὤμπικρον αὐτᾷ,
ἀλλὰ κάτω βλέψας τὰν ἁμετέραν ὁδὸν εἶρπον.
ἁδεῖ' ἁ φωνὰ τᾶς πόρτιος, ἁδὺ τὸ πνεῦμα·
ἁδὺ δὲ τῶ θέρεος παρ' ὕδωρ ῥέον αἰθριοκοιτεῖν.
τᾷ δρυῒ ταὶ βάλανοι κόσμος, τᾷ μαλίδι μᾶλα,
τᾷ βοῒ δ' ἁ μόσχος, τῷ βουκόλῳ αἱ βόες αὐταί.»
κ'. ὣς οἱ παῖδες ἄεισαν, ὁ δ' αἰπόλος ὧδ' ἀγόρευεν·
λ'. «ἁδύ τι τὸ στόμα τοι καὶ ἐφίμερος, ὦ Δάφνι, φωνά·
κρέσσον μελπομένω τευ ἀκουέμεν ἢ μέλι λείχεν.
λάζεο τᾶς σύριγγος· ἐνίκασας γὰρ ἀείδων.
λ'. αἰ δέ τι λῇς με καὶ αὐτὸν ἅμ' αἰπολέοντα διδάξαι,
τήναν τὰν μιτύλαν δωσῶ τὰ δίδακτρά τοι αἶγα,
ἅτις ὑπὲρ κεφαλᾶς αἰεὶ τὸν ἀμολγέα πληροῖ.»
μ'. ὡς μὲν ὁ παῖς ἐχάρη καὶ ἀνάλατο καὶ πλατάγησεν
νικάσας, οὕτω κ' ἐπὶ ματέρι νεβρὸς ἅλοιτο·
μ'. ὡς δὲ κατεσμύχθη καὶ ἀνετράπετο φρένα λύπᾳ
ὥτερος, οὕτω κα νύμφα δμαθεῖσ' ἀκάχοιτο.
μ'. κὴκ τούτω πρᾶτος παρὰ ποιμέσι Δάφνις ἔγεντο,
καὶ Νύμφαν ἄκρηβος ἐὼν ἔτι Ναΐδα γᾶμεν.

Vides carmen, quale est, ad strophicam normam accurate compositum esse, quod ipsum indicium est ejus integritatis haud exiguum. Quaeritur jam, num etiam, si rerum sententiarumque nexum consideramus, carmen pro uno et simplici haberi possit an duplices repraesentet diversosque ambo-rum cantorum mores. Initium faciendum a v. 3, ubi collato VII, 2 sq. *ἦς δ' ὁ μὲν αὐτῶν πυρρός, ὁ δ' ἡμιγένειος* jam alii *πυρροτρίχω* de prima flave-

scente lanugine intelligendum atque proinde variam lectionem in scholiis, ut videtur, memoratam ἐναβω restituendam monuerunt; nec aliter Vergilium locum intellexisse ex imitatione «ambo florentes aetatibus» eclog. VII, 4 patet. Insolentior forma ἐνάβω, pro qua volgaris est ἐφήβῳ, ex V, 87 mutata esse videtur. Quodsi illud quod in fine legitur ἄκρηβος ἐὼν ἔτι Ναΐδα γᾶμεν comparaverimus, facile intelligemus a poëta subtilissimo pueris eam adscribi incipientis pubertatis aetatulam, qua primi cupidinis venereae sensus atque stimuli in corpore intumescente excitantur. Cujus rei duplicem eumque diversum in adolescentulis observare licet effectum: alii enim quid secum agatur prorsus ignari atque sanctissima puri innocentia omnem puellarum conspectum contactumque vitant, subtimidi atque pudici, quamquam vel inscii atque inviti interdum obliquos fugitive oculos in easdem conjiciunt; alii contra, quibus fere novi aliquid incrementi jam suboluit, petulantes sunt, protervi, et etiamsi puellis nondum re factoque, sodalibus certe verborum procacitate adeoque jocorum obscoenitate viros se factos esse probare pruriunt. Horum igitur morum discrimen quam vivide sed modeste poëta in Daphnide suo atque Menalca expresserit, jam mecum vide. Hic quidem, qui ad alterum pubescentium genus pertinet, puerili jactantia — in qua tamen nihil aut aperti convicii aut tectae acerbitatis inest — socium provocat ad certamen, quatenus ipsi futuro victori placuerit, extendendum; hoc enim sibi volunt verba illa v. 7 ὅσσον θέλω αὐτὸς ἀείδων, quae si diligentius attendissent interpretes, iis ipsis vidissent certamen indici majoris ambitus atque moliminis, quale infra habemus duplicem amplexum amoebaei carminis formam. Nec abnuit certamen Daphnis et lenius quidem se invictum fore ita tamen praedicat, ut suo οὐδ᾽ εἴ τι πάθοις τύγ᾽ ἀείδων ad illam provocati certaminis magnitudinem alludat. Dum de praemiis ponendis paciscuntur, Menalcam severa parentum disciplina coërceri videmus, dum Daphnis vitulam deponere non dubitat. Pertinet hoc ipsum ad diversam utriusque indolem: probe scit, fortasse sui ipsius memori doctus conscientia, Menalcae pater χαλεπός, quam non fidendum aut indulgendum sit filii temeritati. Nec Daphnis post apertam socii confessionem aut in suo proposito persistit aut illum ut paterno jugo gravius oppressum vellicat — quod fecisset sine dubio, si haberemus eum «puerili iracundia» effervescentem, ut voluit Hartungus —, sed sine ambagibus et ipse syringem in medium fert. Nec in eligendo judice aut in praeparando certamine ullum conspicitur invidiosae aut iracundae aemulationis vestigium — quam quomodo depicturus fuisset, optime ex idyllio

quinto intelligitur —; sed habemus omnino purissimum bonae illius atque laudabilis Eridis exemplum, quam Jupiter constituit

γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀρίστην!

Hinc jam non miraberis, quod Menalcas inde certaminis capit initium, ut non solum sibi suisque agnis, sed etiam Daphnidi ejusque juvencis ut saltus fluviique faveant candide optet, quam bonam precationem invocatis fontibus atque pratis ita cumulat Daphnis, ut et toto suo gregi et si quid pecoris adducturus sit Menalcas optima quaeque exoptet. Jam Menalcas usus consueta popularique hyperbole, quantopere formosus Milo et praesens omnia beare et absens cum pastore ipsa pecora torrere soleat, exponit. Cui, ut fas est, rite respondere coactus Daphnis quam Menalcae Miloni opponat formosam Naïdem eligit, cujus aliquo et ipsum duci studio ut per se consentaneum est, ita ultimo idyllii versu confirmatur, de quo postea amplius videbimus. Sequitur jam tertia Menalcae stropha, qua pastoritio more caprum nuntium mittit ad Milonem in sylvae latebris versantem, ut eum Protei exemplo allato ad marinum litus venire jubeat. Cui strophae quam invicem opposuit Daphnis temporis injuria haustam, tum vero sequentem Menalcae atque ultimam iterum Daphnidi adscribendam esse, cum libri sine lacunae notatione contrariam habeant personarum distributionem, post Vossium atque Wuestemannum recentiores intellexerunt omnes, etiam Meinekius in supplem. p. 477 sq., uno Fritzschio excepto, qui de loco certissime verissimeque emendato desperare quam cum optimis criticis sapere audere maluit. Confecerat rem jam dudum Graefius, qui simul perditam stropham sagaciter supplevit, in eo tamen falsus, quod volgato versuum 41—48 ordine jam dudum anonymi cujusdam in Ephemer. Gothan. 1803 no. 22 opera restituto transvorsus actus Daphnidi quidem Milonis Menalcae vero Naidis desiderium adtribuit. Quo errore emendato sed cum alia tum Phoebum ex Graefiano supplemento amplexi nos jam hic quidem non nimis longe a genuina poëtae manu aberravisse nobis videmur, quamquam non hoc nobis vindicamus, ut nostris uti velimus ad strophicam Theocriti artem demonstrandam additamentis. Potius ad ultimum jam stropharum par accedimus, quarum priore Menalcas Milonem confidenter fingens antecedentis strophae invitationem secutum esse summam suam depingit felicitatem, qua amasium — eum quidem primus verissime reduxit Graefius v. 56 pro volgato σύννομα μᾶλ' ἐσορῶν egregie restituens σύννομε Μῖλον, ὁρῶν — sub «grato antro urgens» atque in Siculum mare prospiciens canendo indulgeat. Vides hoc fine audacem illam

Menalcae pueri protervitatem cumulari «dulces se experturum esse amores» confisi, cui, ut par est, hic quidem prorsus contrarium carmen Daphnis opponit, quo, feminei amores ut ipsi ita vel summo Jovi inevitabiles quam «amari» esse soleant viris, puerili perfusus «metu» declarat. Non perspexit haec Hartungus, qui et strophas v. 49—52 et 53—56 tamquam «accurate congruentes» conjunxit, quam ob causam adeo v. 43 ἔνθ' ἁ καλὰ Μαλὶς βαίνει ποσίν et v. 56 σύννομε Μαλὶς ὁρῶν scribendo novum ex XIII, 45 Nymphae a Daphnide amatae nomen suo quidem periculo imponit, et de carminis elegiaci argumento p. 410 hoc monuit: «Dieses elegische Wechsellied hatte einen ächt erotischen Inhalt; denn es behandelte die Frage, ob die Knabenliebe oder die Mädchenliebe vorzuziehen sei, ein Thema, welches auch Sophokles in seinem Drama Achills Liebhaber behandelt hatte. Allein es bricht leider ab eben da, wo die Hauptsache erst eingeleitet ist.» Ipsissima Hartungi verba adposui, ex quibus optime cognoscas, quae res sit. Scilicet cum ille carminis «adultis» quippe quos sibi finxit «viris» convenientis argumentum excogitasset tale, cujus nec vola nec vestigium in iis quae adsunt adparet, jam necessario maximam eamque primariam ejusdem carminis partem deperditam esse ei statuendum fuit. Simili igitur aut errore inductus aut arte usus est atque Schoemannus, quem in epistola hoc ipso festo die ad Rectorem nostrum summe venerandum data demonstravi, christianam fabulae Prometheae conformationem atque conclusionem ut Aeschylo ab ea ratione alienissimo injungeret, trilogiae extremam ipsum de «soluto Prometheo» tragoediam sollerti ingenio ad illud consilium composuisse!

Sed ad Theocritum redeo. Ejus illo in carmine elegiaco plura etiam deesse si quis statuat, per se quidem res est minime absurda, quoniam et unam stropham periisse certissimis argumentis constare vidimus et in singulari horum alternantium cantuum ratione varia fere ubique, quibus haud inepte augeri queant, excogitari possunt additamenta. Quid, quod vix ullum hujus generis carmen exstare puto, cujus singulis particulis aut nihil aut parum cohaerentibus non hic illic aliquid aut sine detrimento demi aut commode inseri possit. In his igitur si a vanis ingenii lusibus abstinere voluerimus, ibi tantum aliquid excidisse statuendum est, ubi aut certa aut certe probabilia adsunt defectus indicia. Ea autem post v. 60 adesse nec alius ante Hartungum suspicatus est nec omnino quisquam demonstrare unquam poterit, ita ut carmen constans illud ex quatuor stropharum paribus — quae

dedicationis, laudationis, invitationis, conclusionis titulis breviter appellare licet — integrum esse statuere deberemus, etiamsi nullum praeterea ejus integritatis argumentum accederet.

Accedit vero argumentum idque non solum gravissimum, sed quod optime etiam facit ad totius idyllii unitatem demonstrandam. Etenim quod interpretes nullam putaverunt esse inter nostrum carmen atque alterum hexametrum cohaerentiam tantum abest ut verum sit, ut inter diversas prioris carminis conclusiones ab utroque puero factas atque sequentes eorundem cantilenas arctissimum intercedat apertissimumque vinculum. Vide enim quem prior Menalcas canendi finem fecerit. Non optavit sed potius praedicavit de Milonis obsequio certus summam «dulcis otii» felicitatem — quod notissimo «dolce far niente» nomine laudatum etiam a nostratibus Italis studiosissime expeti constat —, qua cum amasio sub antro recubans cantu sese marisque adspectu delectet. Jam quid interea curis se soluto fieri velit optans enumerat, ut gregi et lupus parcat (63 et 64) et canis vigilans adsit (65 et 66), oves ipsae autem pabulo secure impleantur (67 et 68), ut lac praebeant et agnis satiandis et caseis faciendis satis futurum (69 et 70). Eadem igitur est pacati otii conditio, quam aliis imaginibus sed haud absimilibus depinxit Heinius in suavissimo illo quod «der Hirtenknabe» inscribitur carmine, cujus unam tantum stropham adscribere juvat:

«Unterdessen muss regieren
'Der Minister, jener Hund,
Dessen knurriges Gebelle
Wiederhallet in der Rund'.»

Unum insuper monere licet: hoc securi otii, quod tamquam summum bonum exoptat Menalcas, studium optime convenire cum parentum severa custodia supra v. 15 sq., atque 20 commemorata.

Ad Daphnidis jam carmen hexametrum transgredimur, cujus profecto longe alia mens est, consentiens cum extrema ejus dactylica stropha. Hac enim cum amoris perniciem declarasset, jam illo et quomodo ab ea peste sibi caverit narrat, ut puellae blande compellantis illecebris (72 sq.) altum silentium celeremque discessum opposuerit (74 sq.), et quam unice vitulis suis vitaque delectetur pastoris (76 sq.) summo naturalique boum suorum ornamento contenti (78 sq.). Vides quam temere Fritzschius nullam esse versuum 76—80 vel cum 72—75 cohaerentiam conquestus sit.

Unum est, de quo amplius quaeratur, quamnam v. 72 Daphnis innuat puellam ὑποκοριστικῶς sibi abblandientem, utrum Naidem an ignotam quan-

dam aliam. Res paullo difficilior, quoniam totius versus scriptura satis incerta. Initio quidem volgo legitur *κἤμ' ἐκ τῶ ἄντρω*, quem metri hiatum vario modo explere conati sunt critici, quorum plerisque *κἠμὲ γὰρ ἐκ* placuit jam a Valckenario ex V, 82. 90 invectum. Mihi secus videtur: neque enim hic ut illis locis adversarii gloriationi proxime antecedenti suam et ipse opponit. Tum in sequentibus nonnulli apud Ahrensium codices *ἡ παῖς σύνοφρυς ἰδοῖσα* habent omissis *κόρα ἐχθὲς*, unde ille audacter suo more sed ingeniose

πρὰν ποκά μ' ἐκ τὤντρω Ναῒς κυάνοφρυς ἰδοῖσα,

quod si in libris legeretur, profecto nemo vituperaret. Sed nec quid in *κἠμέ* vituperandum sit video, cum hoc modo novum membrum antecedentibus alta mente repostis adnecti soleat vel apud nos: «Und auch ich hab' ihn gesehen, den das Herz verlangend wählt», nec quid displiceat in accuratiore hesterni diei commemoratione. Naidem sane innui propter nuptias cum ea hoc ipso certamine consummatas putaverim, optimeque ei convenit ejusdem in populari traditione, quam hic quidem secutus est poëta, indoles. Cujus petulantiae superbe a puero ignoratae si quis minus quadrare putaverit quae supra v. 41—43 et 48 de ea praedicantur tenerrimi sensus plenissima, modeste pudiceque nomen hic quidem reticuit atque incerta appellatione Nympham clandestino tamen desiderio petitam designavit. Hinc *κἠμέ τις* jam dudum emendaveram, quod ipsum unus ex scholiastis legit: *ἀλλὰ καὶ αὐτὸν κόρη τις ἰδοῦσα ἐπῄνεσεν*, cum idem ab Hartungo inventum vidi. Sed idem bene docuit *σύνοφρυς* non ut in Anacreont. 28, 16 de superciliorum continuitate vel artis ope (vid. Ovid. art. am. III, 201. Juven. II, 93 sq.) aucta, sed teste Hesychio — *σύνοφρυς μεγαλόφρων, μεγάλαυχος* — de fastu intelligendum esse, quo nobilior Semideae natura paullo disertius indicatur.

Finito carmine cum caprarius Daphnidi non solum victoriam decernit sed etiam novum de suo praemium promittit, si quidem ipsum cantum docere velit, hic quoque a poëta ad eam rationem jam indicatam adludi puto, quae inter popularem ipsiusque Musam intercedat. Eum enim hic quidem Daphnidem intellexisse pastorum fabulis celebratum cum ex v. 1 sq., 3 sq. 72 sq. tum ex ultimo versu apertissime prodit

καὶ Νύμφαν ἄκρηβος ἐὼν ἔτι Ναΐδα γᾶμεν,

quae omnia quam apprime ad volgarem quadrent narrationem jam a Stesichoro olim tractatam, ex uno ejus auctore Aeliano V. H. X, 18 optime intelligitur. Ita enim ille: *ἠράσθη αὐτοῦ νύμφη μία καὶ ὡμίλησε καλῷ ὄντι καὶ νέῳ καὶ πρῶτον* (*πρώτῳ* volgo) *ὑπηνήτῃ, ἔνθα τοῦ χρωτὸς ἡ χαριεστάτη*

ἐστὶν ἥβη τῶν καλῶν μειρακίων, ὥς πού φησι καὶ Ὅμηρος (Ω 348 = κ 279). Echenaidem Nympham nominat — si lectio sana — Parthen. amatorr. 29, Nympham omnino fuisse memorat Diod. IV, 84. Sed Theocriti est, quod hoc certamine Menalcam audaculum illum atque protervum victum facit, Daphnidem vero modestum atque pudicum non solum adversarii sed etiam Naidis clam amatae victorem.

Restant pauci quidam loci, de quibus singulatim brevissimeque dicendum sit. V. 13 paullo audacius refinxi, cum nihil, quod sufficeret, allatum viderem. Olim volgo legebatur ἀλλὰ τί θησεύμεσθ' ὅ κεν ἁμῖν ἄρκιον εἴη, pro quo Hermann. l. c. p. 82 codicibus innisus καὶ τίνα θησεύμεσθ', ὅτις ἁμῖν ἄρκιος εἴη suasit posterioribus receptum. Refutavit hoc atque Ahrensianum

καὶ τίνα θησεῖς μισθόν, ἐμὶν ὅτις ἄρκιος εἴη

commendavit ipse tamen μισθόν, ὅτις κέ μοι praestare arbitratus Meinekius in supplem. p. 476, persuasitque Hartungo. Sed hic quidem μισθός displicet de victoriae praemio dictum. — V. 13 λιπομάτορα ex optima Piersoni emendatione scripsi. Volgo ἰσομάτορα, quod et insolenti verbi θές productione et magis etiam significatione offendit: neque enim Verg. Aen. IX, 627 «juvencum candentem pariterque caput cum matre ferentem» adferre debebant, cum alius sit juvencus, alius agnus! — V. 17 volgo τὸ πλέον legebatur, pro quo Ahrensius τύ scripsit. Tum v. sequenti non possum non mirari, quod recentiores omnes Wartoni conjecturam καλὰν ἔχω receperunt, quae post ἂν ἐποίησα mirifice languet; plane alia est responsionis v. 21 ratio, ubi κἠγώ ad antecedens ἐγώ respicit, cui nemo non ex τί μὰν θησεῖς cogitando addet θησῶ. — Nec minus mirandum, quod v. 19

λευκὸν καρὸν ἔχοισαν ἴσον κάτω ἶσον ἄνωθεν

male volgo repetitus post v. 21 hic a nemine dum sublatus est. — V. 24 ex altera Meinekii emendatione supplem. p. 477 dedi. Eleganter tamen atque fortasse vere collato X, 55 Hartungus κάλαμος διά νιν σχισθεὶς ἐπέτμηξεν. Sed quod volgo legitur κάλαμός με διασχισθεὶς διέτμαξεν tam immane est — tum enim calamus ipsum puerum dividisset aeque fortiter atque « fortissima Tyndaridarum » —, ut indigneris relictum esse discipulis a Fritzschio. — V. 25 Menalcae, v. 26 sq. Daphnidi primus recte adsignavit Ahrensius, qui et v. 27 e scholiasta ὦ dedit pro ᾧ. — Contra quod idem obsequente Hartungo — qui ex eo v. 28 ἤθελ' ἀκοῦσαι posuit — v. 29 ejecit, male fecit. Amat enim poësis bucolica tali similium verborum assonantia rerum progressionem indicare, et latuit interpretes illum v. 25

ἀλλά τις ἄμμε κρινεῖ; τίς ἐπάκοος ἔσσεται ἁμέων;

his duobus circumscribi. Hinc et v. 28 ex optimis libris cum Ahrensio ἐπακοῦσαι scribendum fuit pro ἐπακούσας, quod ceteri retinuerunt, et ἤθελε κρίνειν v. 29 de caprarii intento dum pueri canunt (hinc ἄειδον, non ἄεισαν) judicandi studio intelligendum, non de consilio ejus post finitas demum cantiones declarato. Sed qui post v. 31 volgo legitur versus

βουκολικάν· οὕτω δὲ Μενάλκας ἄρξατο πρᾶτος,

ignoratus etiam in scholiis, eum unum sine dubio jam dudum delendum vidissent interpretes, nisi omnino in discerpendo carmine nimis fortes «minima curare» obliti essent.

De carmine dactylico Graefii aliorumque ope restituto satis jam supra dictum. Praeterea v. 33 γάνος scripsi pro γένος cum Meinekio; v. 34 ᾇσα pro ᾇσε e libris cum Ahrensio; v. 36 ἄγων, quod ego quoque in scholiastarum ἐπιφερόμενος, νέμων, ἐπιστατῶν notationibus inveneram, cum Ahlwardto Meinekio Hartungo pro ἔχων; tum v. 44 καὶ τὰ βοτά pro χαί βοτάναι cum Meinekio, quem secutus est Hartungus; v. 42 πιδῶσιν ex optimorum librorum corruptela πηδῶσιν cum Ahrensio pro glossemate πλήθουσιν, quod ceteros libros invasit; v. 52 χὠ Πρωτεὺς pro ὡς Πρωτεὺς cum Ahrensio.

Unus superest locus, quem ex mea conjectura mutavi, v. 74 volgo sic lectus:

οὐ μὰν οὐδὲ λόγων ἐκρίθην ἄπο τὸν πικρὸν αὐτᾷ,

ubi perineptum esse illud λόγον τὸν πικρόν nemo non videt, sive singula verba spectat sive totam sententiam. Et miris variisque modis interpretantur scholiastae, quorum alii ἐκρίθην ἄτοπον alii τὸ πικρόν legerunt. Conferendus de his Hartungus p. 412, qui ex una istarum interpretatione οὐδὲ λόγον αὐτῇ ἀπεκρίθην οὐδὲ τὸ τυχόν acute μικκύλον scripsit pro τὸν πικρόν, quod scilicet ex illius glossemate μικρόν corruptum sit. Sed remanet illud λόγων, quod ferri nequit. Itaque melius etiam Meinekius οὐδ' ἀλέγων ἐκρίθην ἄπο τὤμπικρον αὐτᾷ conjecit. Et posterius quidem recepi, quod recte alius scholiasta explicuit ὅπερ, τὸ μὴ ἀποκριθῆναί με, πικρὸν ἦν αὐτῇ; qua probata interpretatione initio οὐδὲν ἐγών simplicissime emendandum fuit.

Hoc idyllium ut octavo multis numeris praestare patet popularis tamen cantilenae rebus formisque partim retentis — quod quidem accuratius persequi non est hujus loci —, ita Theocritum in illa de Daphnidis amoribus fatisque fabula tractanda liberrime ingenio suo atque arte usum videmus in idyllio primo. Quod cum inter praestantissima sit poëtae carmina, eo magis

dolendum, quod multis modis corruptum largam justamque criticis praebuit dubitandi materiam, quam penitus excutere nec tempus nec locus est in strophis restituendis occupato. Et strophis quidem compositum esse threnum in Daphnidem v. 64—142 versuum intercalarium indicio neminem latere potuit; strophae vero illae cum pluribus locis parum sibi responderent, hanc discrepantiam plurimi quidem editores satis secure toleraverunt, Ahrensius vero, uti jam supra p. 6 indicavi, violentissime sustulit versibus non solum intercalaribus quatuor (79. 108. 111. 119) sed aliis etiam, qui et sanissimi essent et maxime necessarii, non minus septem (77 et 78. 86. 92 et 93. 106. 110.) deletis, ut hic quidem virum justo acriorem chirurgo comparari possis, qui nimio secandi ardore abreptus vel integris membris cultellum admovere non dubitat. Itaque hujus quidem rationem ne sic quidem per se probandam singulatim recensere supersedeo. Multo et modestius et acutius rem instituit Hauptius in Museo Rhenano a. 1846. p. 260—269, qui versuum intercalarium duobus 79 et 108 ejectis et uno 89 post v. 91 translato, exemptis etiam e ceterorum serie v. 107 (quem quidem aperta causa ex V, 46 adscriptum rectissime jam alii sustulerunt) 109 et 110, tum transpositis v. 120 et 121 post 130, ubi sane per se optime quadrant, hunc stropharum ordinem post prooemium v. 63 sq. restituit: 2. 4. 2. 2. 6. 6. 2. | 4. 4. 2. 2. | 4. 4. 5. 5. 4. Probavit haec Godofredus Hermannus dissert. l. p. 9, nisi quod duos versus ab Hauptio ejectos 106 et 107 non solum retinuit, sed etiam ante v. 112 duos versus, quibus turpis ille Veneris atque Martis Volcani reti constrictorum concubitus memoratus fuerit, excidisse putat, et ita v. 65 ante 64 collocato, deleto etiam v. 73 carmen, quod ex tribus partibus compositum jam Hauptius demonstravit, in has strophas redegit: 4. 4. 6. 6. 2. | 4. 4. 4. 4. | 4. 4. 5. 5. 4. Qua dispositione certe tres carminis partes egregie discernuntur, ut jure mireris Ahrensium, quod et primae partis gravissimum exitum v. 92 et 93 resecuit et stropham 115—118, quae est apertissime tertiae partis prima, secundae extremam esse voluit. Itaque recte illos potius quam hunc secutus est Gebauerus l. c. p. 84, nisi quod retento v. 73 et versu intercalari 84 post 85 posito atque v. 89 deleto primae partis hanc praetulit ordinationem: 4. 2. 2. 7. 7. Offendit in his jam per se strophicorum versuum numerus nimis discrepans.

Jam vero, in his quominus acquiescamus conaminibus, aliae obstant difficultates bene multae et in explicandis singulis locis et in enucleando totius carminis argumento positae, quas difficultates excutere atque removere praeter editores alii etiam studuerunt haud pauci, ex quibus recentiores tantum adtulisse satis

est: Welckerum (iu opuscull. vol. I, p. 188—202), Doederlinum (in lection. Theocr. a. 1843), Carolum Fredericum Hermannum («disputatio de Daphnide Theocriti Gottingae 1853»), Haulerum (l. c. p. 45—47), Gebauerum (l. c. p. 74—84). Horum omnium aliorumque opiniones magis minusve discrepantes si quis accurate recensere atque singulatim dijudicare voluerit, nae illi singularis libellus conscribendus esset voluminis circuitu Theocriteas relliquias longe superaturus! A qua opera taedii plena nos longe remoti, antequam nostram carminis restitutionem proponimus atque enarramus, in eo tantum versabimur, ut carminis difficultates breviter indicemus gravissimis fere interpretum erroribus notatis.

Eorum errorum primarius haud scio an ille fuerit, quod tantum non omnes ad explicandum Theocriti carmen fabulis alibi de Daphnide narratis abusi sunt. Itaque non solum Naidi eum matrimonio junctum fuisse ex ipso Theocrito, sed etiam jusjurandum de maritali castitate eidem datum «adsumpserunt», quo sacramento offensam Venerem novum eidem amorem injecisse, cui tamen Phaedrae Euripideae instar fortissime resistens Daphnis mortem obire quam fidem frangere maluerit. Verum enim vero nec Naidis uxoris nec jurisjurandi eidem dati, quod Theocritus alibi quoque ignorat, vestigium vel tenuissimum nostro in carmine adparet. Itaque in tantis Daphnidearum fabularum discrepantiis mali interpretis est ut mali poëtae foret, inferre aliena ad obscurandum carmen, quod a bono poëta, qualem Theocritum jure habemus, ita compositum esse statuendum est, ut per se spectatum et facilem intellectum et absoluti suis numeris artificii delectationem habeat. Clarissime autem ipse poëta, quae causa hujus quidem Daphnidis sit atque culpa, v. 97 sq. declaravit:

κῆπε· ‛τύ θην τὸν Ἔρωτα κατ᾽ εὔχεο, Δάφνι, λυγιξεῖν·
ἆρ᾽ οὐκ αὐτὸς Ἔρωτος ὑπ᾽ ἀργαλέω ἐλυγίχθης;᾽

Quorum versuum vim jam simplicissime verissimeque Jacobsius his verbis declaraverat: «scilicet Daphnis nunquam Amoris vi se superatum iri professus fuerat», omni matrimonii maritalisque sacramenti mentione abjecta. Mirari igitur subit, quid sit quod tamen omnes in re apertissima et jam dudum rectissime indicata caecutire atque labi persititerint. Scilicet habemus hic quoque unum ex istis qui dicuntur «lapidibus offensionis», quibus interdum longam acutissimorum interpretum seriem prosterni videmus, dum circircumspicientes alius dextra alius sinistra alius a fronte alius a tergo casum cavere student, nec quisquam interea cernit, quae *παραὶ ποσὶ κεῖται*. Ejus-

modi lapis hic quidem est cum tota Priapi oratio v. 81—91, tum maxime ejus initium:

— Δάφνι τάλαν, τί τὺ τάκεαι; ἁ δέ τε κώρα
πᾶσας ἀνὰ κράνας, πάντ᾽ ἄλσεα ποσσὶ φορεῖται
ζατεῦσ᾽· ἆ δύσερώς τις ἄγαν καὶ ἀμάχανος ἐσσί.

Hic quidem cum memorari videretur puella Daphnidi desiderata, de ea ejusque erroribus dici non potest quam incredibilia excogitaverint interpretes. Aliis enim uxor Daphnidis erat Nais moribundum maritum, aliis amata ab eo puella cupidum amatorem per fontes per montes veloci pede quaerens et sectans, qua in re primum hoc incredibile est, quod, cum Daphnis ubi sit et belluae et pecudes et homines et Dii sciant omnes, sola quae nesciat sit ea, quam vel maxime scire consentaneum sit. Tum quoniam permirum sane videbatur, quod Daphnis puellae amore periret ipsum ultro secutae, aut ad tempestivum benevolumque confugerunt Priapi mendacium, quo Daphnidem consolaretur, quod quomodo aut lascivi Dei naturae aut sequenti cavillationi conveniat, nemo facile dixerit, aut, ut ipse Jacobsius, hanc excogitaverunt fabulam vel recentiorum misericordia dignissimam, ut Daphnidem sive jurisjurandi reverentia sive castitatis studio quantumvis et amantem et redamatum tamen ab amore h. e. a concubitu sese abstinentem fingerent, dignum profecto monachorum moribus facinus! Sed etiam sequentia, quibus «salacitatis Daphnidem salacitatis magister gravi ac severa oratione incuset», adeo ab ejus ingenio aliena judicavit Doederlinus p. 5, ut v. 86—91 statim post 78 positis eam orationem Mercurio daret, quem ut patrem «adversus filium graviorem monitoris personam sumere fas erat.» Vides novum errorem: Mercurium Daphnidis patrem esse prorsus ignorat Theocritus. Aliam eamque magis etiam contortam rationem iniit Gebauerus p. 78 sq. non solum et Naide retenta et jurejurando servato, sed etiam Diana in subsidium vocata. Daphnidem igitur Naidis amore correptum fuisse ipsum fugientis ex Ovidio art. am. I, 732 et Nonno XV, 307 sq. apparere putat, qui et ipse poëtae verba eo modo intellexerit, quo Gebauerus proverbio Germanico usus: «das Mädchen läuft davon über alle Berge»! Tum Dianam ejusque familiaritem arcessit ex Diodoro IV, 84, cujus cultui Daphnis «in prima adolescentia se sancto quodam promisso totum addixerit». Vides, quam multa sciat Gebauerus et antiquis et nobis prorsus ignota; sed accipe plura de crudelissimo Deae castissimae facinore. Dum enim Daphnis jusjurandum servaturus misero exhalat amore, accedit illa atque virtutis ergo morientem

spurcissimo increpat convicio v. 87—91 ᾠπόλος etc., quod sane libidinosissimi Dei ex ore surripuisse videtur. Sed quomodo hoc fieri possit, quaeris? Pro v. 86, quem uno in cod. a secunda demum manu adjectum jam deleverat Ahrensius, olim adfuisse putat Gebauerus alium, quo Dianam accessisse dictum fuerit.

Sufficient haec, opinor, ad demonstrandum, quantus offensionis lapis sit hic Priapi sermo. Cetera jam vix minus obscura adferemus. Quid sibi velint Daphnidis verba, quibus Venerem increpat v. 105—113, nemo dicere potuit. Volunt Daphnidem, qui moriens quidem tamen amori resistit, exprobrare Veneri amoris Deae, quod et ipsa pastorum Anchisae atque Adonidis amori succubuerit. Quasi hoc Venerem puduerit: nam hoc non vereor ne quis mihi ejus querelam in Homerico hymno effusam sit oppositurus. Potius illud Daphnidis convicium tum tantummodo ad rem faceret, si et ipse Veneris amorem petiisset, sed ab eo ut mortalis atque pastor repudiatus fuisset. Sed ponamus probari per se posse illam interpretationem, quomodo ad eam adaptes Diomedem Veneri infestum? Vides hic meras esse tenebras! — Tum v. 120 sq. quamquam per se post 130, quo eos transtulit Hauptius, egregie quadrant, tamen, antequam omnia in ordinem redacta sint, hanc quoque conjecturam nondum indubitatam esse meminisse juvat. — Mirum etiam, quod pastor belluas quidem valere jubet sed boum suorum vaccarumque obliviscitur, qui non minus quam illae (v. 71—75) calamitatem ejus luxerant. — Tum quod Pan morientis precibus advocatur, quamquam hoc per se necessitudini, quae inter Deum atque principem pastorem intercedit, convenientissime factum videtur, tamen quod nihil quasi testamenti aut ultimae precationis loco Deo commendandum habet, eo magis miramur, quod adferre hic jubetur syringem accuratius descriptam. Nam qui illud φέρ' v. 128 accipiendi sensu acceperunt, vereor ut ullum inauditae significationis exemplum adferre possint. — Postremo exsecrationem illam v. 132—136, qua omnis rerum natura — ut apud nos a quibusdum scientia! — converti (πάντα δ' ἔναλλα γένοιτο) jubetur, a miti amabilique Daphnidis animo alienam esse scite perspexit Doederlin. p. 8, qui proinde hos versus in fine post 142, ut Thyrsidis sint threnum concludentis, non Daphnidis vitae valedicentis poni jussit.

Jam vide, has difficultates omnes tollere num mihi contigerit carmine simul in strophas suas restituto. Ad quod intelligendum jam nihil adferas, quaeso, quam quod supra ex ipso poëta v. 97 sq. tamquam fundamentum nostrae fabulae posuimus. Quocum prorsus conveniunt quae VII, 72 sqq. leguntur:

— — — καὶ Τίτυρος ἐγγύθεν ᾀσεῖ,
ὥς ποκα τᾶς ξενέας ἠράσσατο Δάφνις ὁ βώτας,
χὠς ὄρος ἀμφεπονεῖτο, καὶ ὡς δρύες αὐτὸν ἐθρήνευν,
Ἱμέρα αἵτε φύοντι παρ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο,
εὖτε χιὼν ὥς τις κατετάκετο μακρὸν ὑφ' Αἷμον.

De puellae nomine sive appellativo sive proprio ejusque forma, pro qua et ipse ξενίας praetulerim, multum certaverunt. Mihi quidem Carol. Frid. Hermannus p. 6 verum vidisse videtur in hac fabulae conformatione intelligi «puellam peregrinam hoc est incognitam». Eam, cujus, postquam fatali amore Daphnidem incendit, nullum vestigium remansit, κατ' ἀντίφρασιν comparare possis cum Schilleriana illa, quam omnes novimus aeque subito adfuisse atque evanuisse!

Daphnidem igitur, quem non male quidam cum Hippolyto comparaverunt, memento, quoniam amore semper superiorem se fore gloriatus erat, Veneris numine laeso vehementissimo puellae cujusdam amore correptum contabescere: caetera jam ipsius carminis lectio suppeditabit.

Ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ' ἀοιδᾶς·
Θύρσις ὅδ' ὡξ Αἴτνας, καὶ Θύρσιδος ἁδ' ἁ φωνά.

A α'. πᾷ ποκ' ἄρ' ἦσθ', ὅκα Δάφνις ἐτάκετο, πᾷ ποκα Νύμφαι;
ἢ κατὰ Πηνειῶ καλὰ τέμπεα, ἢ κατὰ Πίνδω;
οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγαν ῥόον εἴχετ' Ἀνάπω,
οὐδ' Αἴτνας σκοπιάν, οὐδ' Ἄκιδος ἱερὸν ὕδωρ.
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ' ἀοιδᾶς.
α' τῆνον μὰν θῶες, τῆνον λύκοι ὠρύσαντο·
τῆνον χὠκ δρυμοῖο λέων ἔκλαυσε θανόντα·
πολλαί οἱ πὰρ ποσσὶ βόες, πολλοὶ δέ τε ταῦροι,
πολλαὶ δ' αὖ δαμάλαι καὶ πόρτιες ὠδύραντο.
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ' ἀοιδᾶς.
β' ἦνθ' Ἑρμᾶς πράτιστος ἀπ' ὤρεος, εἶπε δέ· «Δάφνι,
τίς τυ κατατρύχει, τίνος, ὦγαθέ, τόσσον ἔρασσαι;»
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ' ἀοιδᾶς.
γ' ἦνθον τοὶ βοῦται, τοὶ ποιμένες, ᾡπόλοι ἦνθον·
πάντες ἀνηρώτευν, τί πάθοι κακόν. ἦνθ' ὁ Πρίηπος
κἤφα· «Δάφνι τάλαν, τί τὺ τάκεαι; ἠνίδε κῶραι
πᾶσας ἀνὰ κράνας, πάντ' ἄλσεα ποσσὶ φορεῦνται·

ζάτει σφ᾽ · ἆ δύσερώς τις ἄγαν καὶ ἀμάχανός ἐσσι.
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.
γ′ βούτας μὰν ἐλέγευ· νῦν δ᾽ αἰπόλῳ ἀνδρὶ ἔοικας.
ᾡπόλος ὄκκ᾽ ἐσορῇ τὰς μακάδας οἷα βατεῦνται,
τάκεται ὀφθαλμώς, ὅτι οὐ τράγος αὐτὸς ἔγεντο·
καὶ τὺ δ᾽ ἐπεί κ᾽ ἐσορῇς τὰς παρθένος οἷα γελᾶντι,
τάκεαι ὀφθαλμώς, ὅτι οὐ μετὰ ταῖσι χορεύεις.»
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.
β′ τὼς δ᾽ οὐδὲν ποτελέξαθ᾽ ὁ βουκόλος, ἀλλὰ τὸν αὑτῶ
ἄνυε πικρὸν ἔρωτα, καὶ ἐς τέλος ἄνυε μοίρας.
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.

B α′ ἦνθέ γε μὰν ἁδεῖα καὶ ἁ Κύπρις γελάοισα,
ἁδέα μὲν γελάοισα, βαρὺν δ᾽ ἐνὶ θυμὸν ἔχοισα,
κῆπε· «τύ θην τὸν Ἔρωτα κατ᾽ εὔχεο, Δάφνι, λυγιξεῖν·
ἦ ῥ᾽ οὐκ αὐτὸς Ἔρωτος ὑπ᾽ ἀργαλέω ἐλυγίχθης;»
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι πάλιν ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.
α′ τὰν δ᾽ ἄρα χὠ Δάφνις ποταμείβετο· «Κύπρι βαρεῖα,
Κύπρι νεμεσσατά, Κύπρι θνατοῖσιν ἀπεχθής·
ἤδη γὰρ φράσδῃ πάνθ᾽ ἅλιον ἄμμι δεδύκειν;
Δάφνις κὴν Ἀίδᾳ κακὸν ἔσσεται ἄλγος Ἔρωτι.
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι πάλιν ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.
β′ οὗ λέγεται τὰν Κύπριν ὁ βουκόλος —, ἕρπε ποτ᾽ Ἴδαν,
ἕρπε ποτ᾽ Ἀγχίσαν — τηνεῖ δρύες, ὧδε κύπειρος —,
αὖτις ὅπως στασῇ Διομήδεος ἇσσον ἰοῖσα,
καὶ λέγε· ‚τὸν βούταν νικῶ Δάφνιν, ἀλλὰ μάχευ μοι.‘
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι φίλαι ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.
β′ ὡραῖος χὤδωνις ὀπεῖ καὶ μᾶλα νομεύει
καὶ πτῶκας βάλλει καὶ θηρία πάντα διώκει,
τεῖδε τύγ᾽ ἔνθε, θεά, καὶ τοῦ κάπρου ἀντίον ἴκευ,
καὶ λέγε· ‚τὸν βούταν κτείνω Δάφνιν, ἀλλά μοι εἶκε.‘
ἄρχετε βουκολικᾶς Μοῖσαι πάλιν ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.

Γ α′ ὦ λύκοι, ὦ θῶες, ὦ ἀν᾽ ὤρεα φωλάδες ἄρκτοι,
χαίρεθ᾽· ὁ βουκόλος ὔμμιν ἐγὼ Δάφνις οὐκέτ᾽ ἀν᾽ ὕλαν,
οὐκέτ᾽ ἀνὰ δρυμώς, οὐκ ἄλσεα. χαῖρ᾽ Ἀρέθοισα,
καὶ ποταμοί, τοὶ χεῖτε καλὸν κατὰ Θύμβριδος ὕδωρ.
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς.

α′ ὦ βόες, ὦ ταῦροι, ὦ πὰρ ποσὶ πόρτιες ἀργαί,
χαίρεθ᾽· ὁ βουκόλος ὔμμιν ἐγὼ Δάφνις Ἄιδα βαίνω,
Δάφνις ἐγὼν ὅδε τῆνος ὁ τὰς βόας ὧδε νομεύων,
Δάφνις ὁ τὼς ταύρως καὶ πόρτιας ὧδε ποτίσδων.
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς.
β′ «ὦ Πὰν Πάν, εἴτ᾽ ἐσσὶ κατ᾽ ὤρεα μακρὰ Λυκαίω,
εἴτε τύγ᾽ ἀμφιπολεῖς μέγα Μαίναλον, ἔνθ᾽ ἐπὶ νᾶσον
τὰν Σικελάν, Ἑλίκας δὲ λίπ᾽ ἠρίον αἰπύ τε σᾶμα
τῆνο Λυκαονίδαο, τὸ καὶ μακάρεσσιν ἀγατόν.
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς.
γ′ ἔνθ᾽ ὦναξ καὶ τάνδε φέρ᾽ εὐπάκτοιο μελίπνουν
ἐκ καρῶ σύριγγα καλῶς καλάμοισιν ἑλικτάν·
ἔνθ᾽ ὦναξ καὶ τάνδε καλὰν περὶ χεῖλος ἐρείδων
βουκολικὰν πυμάταν τὺ μελίσδεό μοι χάριν ᾠδάν —
ἦ γὰρ ἐγὼν ὑπ᾽ Ἔρωτος ἐς Ἄιδος ἕλκομαι ἤδη —·
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς,
γ′ ‘νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάτοι, φορέοιτε δ᾽ ἄκανθαι,
ἁ δὲ καλὰ νάρκισσος ἐπ᾽ ἀρκεύθοισι κομάσαι·
πάντα δ᾽ ἔναλλα γένοιτο, καὶ ἁ πίτυς ὄχνας ἐνείκαι,
Δάφνις ἐπεὶ θνάσκει· καὶ τὼς κύνας ὤλαφος ἕλκοι,
κἠξ ὀρέων τοὶ σκῶπες ἀηδόσι γαρύσαιντο.’»
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς.
β′ χὢ μὲν τόσσ᾽ εἰπὼν ἀνεπαύσατο· τὸν δ᾽ Ἀφροδίτα
ἤθελ᾽ ἀνορθῶσαι· τά γε μὰν λίνα πάντα λελοίπει
ἐκ Μοιρᾶν, χὠ Δάφνις ἔβα ῥόον. ἔκλυσε δίνα
τὸν Μοίσαις φίλον ἄνδρα, τὸν οὐ Νύμφαισιν ἀπεχθῆ.
λήγετε βουκολικᾶς Μοῖσαι ἴτε λήγετ᾽ ἀοιδᾶς.

Eximia compositionis ars vel obiter intuenti in oculos incurrit, quae, quo accuratius singula excutiuntur, eo clarius elucet. Tres habemus partes, quorum primam luctus alteram altercationis tertiam decessus nomine breviter appellare licet, quas partes dramatica quadam actionis gradatione connexas esse facile patet. Statim initio scena vivide adumbratur: Daphnis amore contabescens jacet, desertus quidem a Nymphis, quae haud dubie Siculis tractibus paullisper relictis antiquas Doricae gentis sedes visum iverant (str. α′), sed cum a feris tum a gregibus suis deploratus (ἀντιστρ. α′). Jam et Dii hominesque accedunt; et omnium quidem primus Mercurius non ut pater,

quod falso intulerunt, sed ut primarius pastorum deus decedens ἀπ' ὤρεος (ubi montanis gregibus prospicit: «von der Alp»; quod moneo propter ineptam cujusdam conjecturam ἀπ' ὠρανῶ), qui cum amore perire sciat Daphnidem, quam tandem ardeat interrogat (str. β') non minus blande quam Venus Sapphonem: τίς σ' ὦ Ψάπφ' ἀδικήει. Ejus amoris prorsus ignari pastores omnino quo malo opprimatur quaerunt (quod ipsum est certissimum argumentum omnem de Naide sacramentoque fabulam ab hoc carmine alienissimam esse), postremo Priapus omnium loquacissimus et dicacissimus. Quippe agitur res, quam unus optime callet: scit enim ut et Mercurius Daphnidem amore laborare, cujus cum salacissimus hortorum custos unum tantummodo sensum habeat, non potest non et mirari et indignari, quod Daphnis, cum «quot caelum stellas habeat tot sylva puellas», otiose delitescat, nec eas venari audeat, misellus amator atque omnis consilii expers (str. γ'). Itaque cavillabundus eum dici quidem bubulcum — quos constat ut pastorum nobilissimos etiam venerearum rerum fiducia et sollertia excelluisse — sed similem esse jactat caprario, qui utpote infimae plebeculae homo, sive capellas a capro iniri sive ipsas puellas ridendo lascivire videat, libidine rumpatur, omni has quidem tentandi et subigendi audacia derelictus (antistr. γ'). Hanc esse debere Priapeae orationis sententiam jam dudum, opinor, interpretes intellexissent, nisi fatalis ille in omnibus codicibus legeretur singularis ἅ δέ τε κώρα πᾶσας ἀνὰ κράνας, πάντ' ἄλσεα ποσσὶ φορεῖται ζατεῦσ', quem sane pronum erat de una aut ama aut sia uxore Daphnidis intelligere. Aliquid veri Hermannus olim sensit ζάτευ' corrigendo. Ego simplicissime plurales reduxi, ut statim legenti, quid sibi velit vappa Deus, quam apertissime pateret, similiter atque in Priap. 33.

Naides antiqui Dryadesque habuere Priapi,
Et, qua tenta Dei vena subiret, erat;
Nunc adeo nihil est, adeo mea plena libido,
Ut Nymphas omnes interiisse putem.

Fateor tamen Theocritum fortasse ad Sophoclei illius exemplum τὸν λεύκασπιν Ἀπιόθεν φῶτα βάντα singularem collectivo sensu posuisse, quod si probatur sufficit scribere ᾇδ' ἴδε κώρα.

Verum Daphnis et benevolis ceterorum quaestionibus et lascivae Priapi cavillationi silentium opponit, ne amare sese aut confiteatur, quo victum se confessus esset, aut neget, quo turpiter mentitus esset, sed amorem ad mortem usque consummavit h. e. tam diu silens amorem continet, usque dum

moritur: ἄνυε πικρὸν ἔρωτα pertinet ad illam actionis passivae figuram, quam et olim in Jahni annall. a. 1837, vol. V, p. 379—383 et nuper in prolegomm. ad Quint. p. XCII sq. illustravi ne hujus quidem loci immemor. Nec hic rem repetissem, nisi mire lapsum vidissem Gebauerum qui p. 81 locum ita detorquet: « studebat suum amorem exstinguere vel comprimere. » Hoc gravissimo invicti animi testimonio prima pars absolvitur (antistr. β′).

Jam in altera parte accedit Venus dulce ridendo graves animi iras celans (ita scripto ἁδέα et ἐνί pro ἀνά cum probatissimis interpretibus locum capio), atque num se amore victum fateatur, non sine aperta superbiae illius castigatione quaerit (str. α′). Victum si se fateretur Daphnis, haud dubie Venus reconciliata et amorem et vitam ei concederet, ut Ajax Sophocleus, si vel unum diem poenam divinitus immissam tolerare sustineat, Deae ira placata salutem oppetiturus est. Sed ille non solum vel in Orco invictum se fore praedicat a Veneris Amorisque potentia (antistr. α′), sed etiam Deam, quae se ipsi inimicissimum vincere nequiverit, quam turpiter nec filium Aeneam Diomedi, nec amasium Adonidem apro eripere potuerit, acerbissime commonefacit: abeat ad Anchisem iterumque ab eo filium concipiat (hoc a castissimo juvene v. 105 sq. et aposiopesi et obscuris verbis ad φώριον εὐνάν pertinentibus indicatur), a quo interficiendo num Diomedem deterrere possit Daphnide nominato, experiatur (str. β′); abeat ad Adonidem ovium pastorem atque ignavum venatorem, ut videat, num Daphnidis exemplo aprum coërcere possit (antistr. β′). Hanc, quam et transpositis versibus 112 sq. et meo qualicunque supplemento post 110 posito restitui, genuinam fuisse poëtae sententiam mihi quidem persuasissimum est. De volgari obscurissimi olim loci interpretatione supra dictum.

Jam satis represso Veneris inimicae triumpho tertia parte Daphnis primum feris atque sylvis fluviisque (str. α′), tum pecudibus suis valedicit jam ad inferos descensurus (antistr. α′). Has hic quoque pecudes certo supplemento a me illatas esse et v. 74 sq. post 71 sq. et ipsi versus 120 sq. ostendunt, quos ultimos jam vides nunc demum suo frui acumine, cum, si Hauptio duce post v. 130 translocentur, mire post Panis cum syringe advocati mentionem iterum boves cum vitulis inferuntur. Jam Panem ubicunque moretur (str. β′) advenire jubet cum syringe sua, ut morienti sibi funebrem meditetur cantilenam (str. γ′) propter crudelissimum suum fatum toti rerum naturae ex more maledicturam (antistr. γ′). Ita quidem et operosam syringis mentionem et mirum Daphnidis valedicentis epilogum optime

habere arbitror. His igitur dictis frustra et «sero» ipsa Venere eum adjuvante mortem oppetit, vir Musis Nymphisque amicus (antistr. β'); quibus verbis ad carminis initium alluditur.

Poteram alia addere bene multa et de compositione et de singulis locis, sed jam haec spero satis futura. Itaque hoc unum adjicio etiam initio v. 1—11 duas esse senarias strophas. Accuratius enim oppositionem intuenti, qua caprarius Thyrsidis laudationem superat, patet hunc quidem Musis non postponi sed aequiparari, hac una tantum Deabus concessa praerogativa, ut ex paribus praemiis quod velint prius eligant, alterum Thyrsidi relinquant. Hinc et v. 11 sanissimus est, ubi Ahrensius Hartungum trahens non solum τήνας et ὕστερον ἑξεῖς scripsit, sed etiam de graviori corruptela cogitavit, cum ὕστερον non δευτερεῖα significet sed par praemium verum secundo loco captum, et inter 8 et 9 hujuscemodi versum excidisse patet

ἦ μὰν σὺν Μοίσαις ᾄδων ἴσον ἆθλον ἀποισῇ.

Contra in sequentibus, quae threnum antecedunt, nihil est responsionis, quoniam ab ea alienum est argumentum. Sed exitum quoque strophice compositum esse profecto mireris a nemine dum animadversum esse. Habes enim v. 143—145 = 146—148 et v. 149 sq. = 151 sq.

Sed haec satis sunto de strophica Theocriteorum compositione. Neque enim ὅλῳ τῷ θυλάκῳ doctrinae quamvis non novae nove tamen tractatae exempla disseminare oportet, ne criticus hortulani instar inutilibus noxiisque plantis infensus, nimis multas easque ignotas cum pullulasse videat, aut taedio aut terrore correptus propere omnibus bonis malis manum exstirpatricem injiciat. Licet igitur in fine hoc tantum indicare, mihi, ut de levioribus taceam, inprimis idyllia III. VII. XI. XVI. XVIII. multo aliter composita videri, atque Ahrensio aliisque placuit. Sed de his alias.

